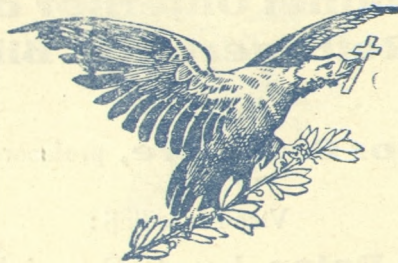

493310

UNIUNEA OFIȚERILOR DE REZERVĂ
SECȚIA BIHOR

SUB INALTUL PATRONAJ AL M. S. REGELUI

BULETINUL No. 5.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CONȚINUTUL:

Impresiile asupra Congresului dela București
al F. I. D. A. C. de *Ernest Pezet*

Basarabia pământ românesc (Traducere din Revista
F. I. D. A. C. No. 9. 1928) . . . de *V. G. Cadere*

Pentru ce sunt militarist . . de *Iulian M. Peter*

Dobrogea pentru viața Poporului Românesc
de *General V. Eonomu*, Comandatul Diviziei 17-a

Crezul nostru de foști luptători de *Victor Stănescu*

Cadrele infanteriei de *Maior I. Vasiliu*

Un memoriu de *Al. Petrowsky*

Literatura zilelor de războiu *V. G. C.*

I N F O R M A Ț I U N I

COMITETUL

Secției Uniunii Ofițerilor de Rezervă și Retrageră din Bihor :

Președinte : **Victor G. Cadere**, profesor universitar, deputat.

Vice-Președinți :

Iulian Peter, Inspector-General Administrativ.
Victor Stănescu, prim-grefier la Curtea de Apel.

Casier :

Ioan I. Barnaș, procurist de bancă.

Secretar :

Virgil Costin, funcționar la Primăria Municipiului Oradea
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cenzori :

Gheorghe Lupancea, directorul Băncii Generale.
Constantin Urbeanu, Administrator Financiar.
Dr Nicolae Tatu, consilier comunal.

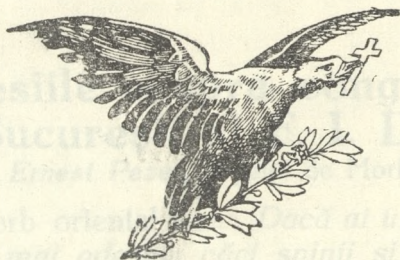
Membri în Comitet :

Bogdan Ionescu, profesor universitar ;
Căpitan **Vasile Șimon** ;
N. Feldurian, prim-notar ;
Ștefan Pop, funcționar de bancă ;
Maximilian Laslău, funcționar la Primărie ;
Marin Chioveanu, ziarist.

UNIUNEA OFITERILOR DE REZERVĂ SECȚIA BIHOR

SUB ÎNALTUL PATRONAJ AL M. S. REGELUI

BULETINUL No. 5.

SEDIUL SECȚIEI UNIUNEA OFITERILOR DE REZERVĂ BIHOR
LA CERCUL MILITARŌ-CIVIL, CALEA REGELE FERDINAND

1929

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA ROMĂNEASCĂ SOCIETATE ANONIMĂ ORADEA

Impresiile asupra congresului dela București al F. I. D. A. C.

de Ernest Pezet, deputat de Morbihan

Un proverb oriental zice : *Dacă ai un prieten, caută de-l vezi cât mai adesea, căci spinii și mărăcinii năpădesc repede drumul pe care nu-l calcă nimeni.*“ Federațiunea Interaliată a vechilor Combatanți a tras învățământul său din acest sfat de fină înțelepciune și de eternă experiență : fără a ține seama de acțiunea corporativă, pe care Comisiunea victimelor războiului știe să o exercite, nici de eforturile sale pentru a lega prudente legături cu națiunile foste inamice, se poate zice că Fidacul excelează în „*a cultiva amicitia*“ aliaților între ei ; ea este perfect adaptată funcțiunii sale normale „*de ambasadoare ambulanta*“, rolul său de „*vestală*“ cu acea flacăra, pe care vânturile contrare o fac câte odată să oscileze : credința aliaților între ei.

Intr'un timp când națiunile, ca și indivizii, par lovite de o amnezie neliniștitoare, este o fericire că un organism ca Fidacul întreține, în sufletul țărilor aliate, amintirea pericolelor comune a suferințelor îndurate împreună, a cauzei unui acelaș elan servit, a morșilor căzuți pentru acelaș Ideal, a jurămintelor reciproce, a acordurilor și tratatelor cari au consacrat, juridicește și politicește, Victoria armelor.

Prin Revista sa, prin Serviciul său de presă, care reproduce în toate părțile lumii sute de jurnale, Fidacul, în tot cursul anului, se ocupă în a reînsufleți amintirea, în a lumina spiritele, a redeștepta, între aliați, sentimentele unei afectoase stime.

Venind vacanțele, el face vizită unei țări aliate : „*familia Fidacului*“ în persoana delegaților celor opt milioane a vechilor combatanți, își dă o întâlnire. Din

America, din Anglia, din Belgia, din Franța, din Italia, din Portugalia, din Ceho-Slovacia, din Jugoslavia, din Polonia sau din România „înrușiții” merg spre națiunea amică care îi așteaptă.

Anul acesta era rândul României, de a da familiei aliaților, ospitalitate în căminul său restaurat și mărit.

„România Mare”, „Marea Românie” ! Nu este o hiperbolă, ci o realitate : nu este un vis, ci o pasionantă Istorie. Trebuie să o evocăm în câte-va linii scurte, pentru a edifica pe aceia cari n’au fără îndoială, ca toată lumea, decât o vagă idee asupra revoluțiunilor geografice pe cari tratatele le-au îndeplinit, pentru a modela, postulanților filozofiei drepturilor popoarelor, a minorităților etnice, a principiului naționalităților, consecințele morale, economice și politice ale Victoriei.

Câte-va decade după Isus Christos, înspre începutul secolului al II-lea, împăratul Traian cucerește țara Dacilor, între Dunăre și Marea Neagră ; trecerea sa este și azi marcată la Porțile de Fier prin resturile podului pe care l-a aruncat îndrășnet asupra Dunărei. În urma legiunilor sale se instalează coloni romani din diversele provincii ale Imperiului.

Cultura latină se dezvoltă pe malurile marelui fluviu, care vede cele mai mari migrațiuni omenesti. Limba română naște din cea latină.

O „nouă Italie” se ivește, pe care, 18 secole de invaziuni, opresiune, de lupte pentru viață și pentru independență nu vor putea să o facă să-și piardă personalitatea sa, nici limba sa, nici sufletul său.

Goșii, Hunii, Avarii, Slavii, Maghiarii, Turcii se înverșunară totuși. Și lung a fost martiriul său ; independența celor două mari provincii, inima României, Muntenia și Moldova se întocmi numai la 1859, se confirmă în 1866, și se înfăptui în 1878, după învingerea Turcului, asupritorul de secole ; numai în 1881 România devine națiune și regat cu Carol I. ca rege și Carmen Sylva ca grațioasă suverană. De atunci sunt numai 47 de ani.

În 1916, România, ascultând de legea internă a geniului său național și a tradiției sale latine, se așează

alătura de aliași. Ea suferă, cu tot eroismul trupelor sale și a șefilor săi, soarta Belgiei. Trădarea bolșevismului rusesc o constrânge să sufere un odios tratat. Aliașii îi rămân însă credincioși și când Generalul Berthelot, care în anii 1916 și 1917, a fost „organizatorul” noii armate române, revine, în 1918, cu trupele noastre victorioase, la Porțile de Fier, la Palanca, la Negotin, pe Dunăre, el aduce României, rezbunate, în cutele drapelului nostru, credința liberărei așteptate de un mileniu și a uniunii naționale complete, astfel cum au visat-o și pregătit-o, cinci secole înainte, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul.

Astăzi, Marea Românie a adunat pe toți „*Alsacieni săi*” — Transilvania, Bucovina, Basarabia, Dobrogea — cari, unite cu Moldova și Muntenia, formează națiunea română, focarul latinilor porților orientului Slav și asiatic, avangarda civilizației occidentale, cu posturi avansate, unde, odinioară, bolșevismul încercă zadarnice infiltrațiuni, după ce a fost alungat, în 1919, de soldații români până la Buda-Pesta, capitala maghiară, pe care Bela Kun, bolșevistul a terorizat-o un moment.

Pământ latin, cu solul de o fecunditate necunoscută în cele mai bune regiuni franceze, cu subsolul bogat în comori de petrol, cărbuni, metale; două sute nouăzeci și patru de mii Km.² și 17,000 000 locuitori: asta este Marea Românie, născută din „*Războiul Dreptății*”, națiune binecuvântată și încercată în acelaș timp care are nevoie de a se păzi bine; care va ști, avem dreptul de a o spera, a se disciplina, a câștiga creditele vitale și concursurile tehnice care o vor ajuta să valorifice bogățiile sale naturale. Ea vrea să trăiască. Ea este gata la orice eforturi. Ea simte nevoile sale, recunoaște cinstit lipsurile sale, tot atât de mândră și de îngrijată de independența sa. Are sufletul generos, inteligența vie și spiritul vioi. Dacă ar găsi colaborațiuni de cari ea nu se poate lipsi și pe cari le dorește, așa ca viața sa interioară să se armonizeze politicește cu munca sa, ea ar deveni unul din factorii esențiali ei prosperității omenesti în lume și una din păzitoarele păcii internaționale.

În general, fericită țară, just răsplătită pentru cre-

dința sa milenară către cultura primitivă dela focarul latinității, pentru rezistența sa eroică la agresiune, pentru viguroasa menținere a rasei, sale pentru credința sa neștrămutată în Dreptate și Libertate.

Cu bucurie, delegații Fidacului au făcut aceste constatări, cari permit, în ciuda inevitabilelor dificultăți prevăzute sau temute, de a proroci acestui popor amic: că viitorul său este legat de viitorul păcii orientale și balcanice.

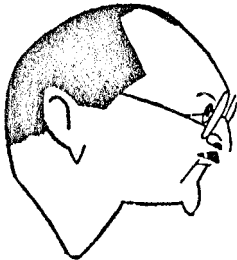
* * *

Această părere a fost des repetată în discursurile ținute în cele 8 zile cât a durat plăcuta, generoasa și distinsa ospitalitate română. Noi cu toți, ne-am simțit ca la noi: în clipa când trebuie să fac aceasă mărturisire, trebuie, nu fără greutate, să mă apăr de un prea mare entuziasm și să mă rețin de a da relatării mele o întorsătură lirică, care ar fi, pe legea mea, aproape de înțeles...

Intradăvăr, totul, în aceste zile, concură în a vă mișca sufletul, a vă place și a vă minuna.

La gările de frontieră, primirea călduroasă care dovedea în deajuns că „*Bine ați venit*“ de pe banderole, nu era numai o formă; la sosirea în gara București, recepțiune adevărat regească: toată ziua, un batalion și muzica gârzei sărbătoarea pe fiecare sosit. Garda militară de onoare la fiecare din hotelurile noastre; încântători și îndatoritori cercetași atașași serviciului fiecărei delegațiuni: toată garnizoana mobilizată pentru buna ordine și pentru a da un fast manifestațiunilor; recepțiuni la Ministerele de Războiu, Afacerilor Străine; Ministrul de Interne în persoană a prezidat ședința de deschidere.

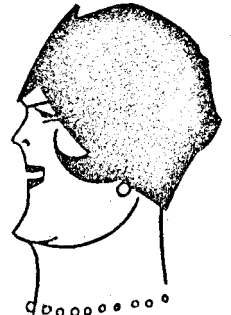
Chiar, Curtea însăși se oferea cu voie bună și spontaneitatea unui farmec suveran, în a primi pe cei 60 prăfuiți delegași, pe care cei 200 Km. în automobile, străbătând câmpia Munteniei și exploatările petrolifere, pe drumuri prea prăfuite, intradăvăr, îi transformase în zidari sau morari; la Sinaia, cu regeșul castel Peleş, surâsul unei Regine îndoliate și al unui Copil Rege, apare tuturor, chiar și celor mai republicani dintre noi, ca însuși surâsul României.

A. BRISSONET (Belgique)

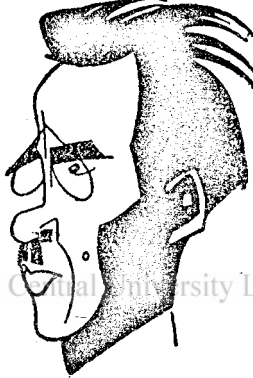
BLONDELL (S.D.N.)

Mme BERNAZTE (Pologne)

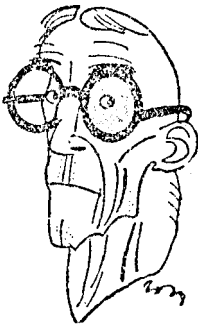
H. W. DUSSENG (FIDAC)

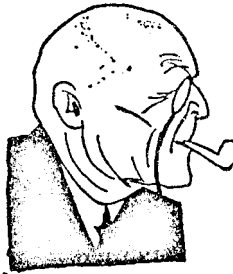
R. MARIE-D'AVIGNEAU (FIDAC)

Col. MIKAS KADISSALISVICI (S.H.S.)

Colonel L. B. GIESLER (S.A.)

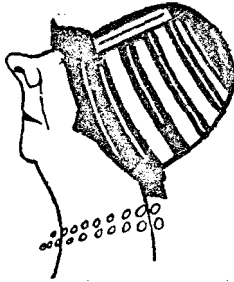
Colonel FRED W. ASHOR (C.B.)

LAURENCE V. BROWN (U.S.A.)

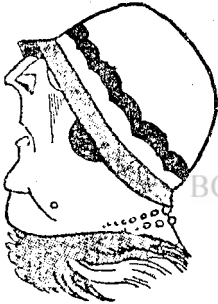
BARON S. GLAPONTECH (S.H.S.)

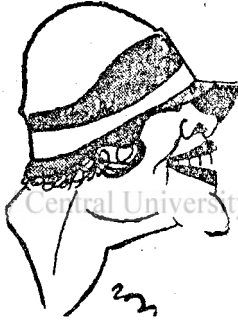
Al. MARCEL HRAUDO FROUG

LT. COL. I. STEPANOVITCH (S.H.S.)

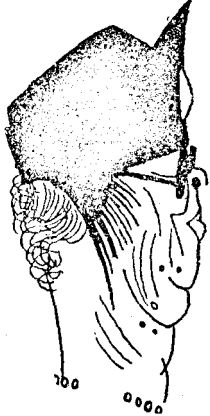
M. CASTELLA CARLS G.B.

M. WHELLOCK (U.S.A.)

GENERAL MOSOIT (ROUMANIE)

MRS. LAURENCE V. BENNET (U.S.A.)

DANIEL KESZTYCKI (POLOGNE)

CANZIO CIMPINGIO (ITALIE)

A 2-a zi, la Braşov, în sufletul provinciei Transilvaniei, eri încă iridentă, 150 țărani, superb îmbrăcați în costumele lor locale, păstrate cu patriotism timp în secolele de ocupațiune, călări pe cai superbi și un roi de grațioase Doamne și tinere fete în găтели somptuoase, care evocau scumpul și durerosul trecut, ne-a făcut să ne legăm, prin dansurile și cântecile lor, de sufletul poporului român, inspiratorul unui bogat și poetic folclor.

În scurt, timp de 8 zile, un Popor, Armata sa, Șefii săi, Curtea sa, s'au simțit fericiți de a exprima combatanților națiunilor aliate: dragostea și credința lor, intimele lor gânduri de speranță sau neliniște, aspirațiunile lor și nevoile lor, dornici de a se face cunoscuți vizitatorilor veniți de peste Mări și Țări.

Pentru ce să înțrăm în mai multe detalii? Este de ajuns ce s'a spus ca să se vadă ce primire au știut să facă combatanții români, frașilor lor de arme, sub impulsul Generalului Moșoiu, sub direcțiunea vigilentă, ordonată, metodică, a unui om superior dotat pentru organizație și acțiune, Secretarul general Cădere, profesor agregat de drept, ajutat de un comitet în care toți membrii s'au întrecut prin devotament și bunăvoință.

Frașii noștri de arme din România pot zice tuturor compatrioșilor lor, că s'a făcut, grație lor, o excelentă „propagandă română“, în aceste 8 zile de viață comună în căminul Marei României.

Lectura presei române ne permite de a constata că s'a făcut, deasemenea, o bună „propagandă interaliată“, să ajute Dumnezeu să fie în stare să poarte mult timp fructe fericite.

* * *

Poate se va găsi un cititor critic, care să răstălmăcească un vers al lui Boileau al nostru și să zică: „*Ce ne sont que festins, ce ne sont qu'astragales.*“

Cititorule, prieten, rolul meu nu este de a detalia aci lucrările pe care cele 4 comisiuni (afaceri Externe, Victimele războiului, Propagandă, Finanțe și Statute) le-au îndeplinit timp de 4 zile întregi, în frumoasele săli ale „Fundatiunei Carol“. Pentru asta ar trebui un alt articol și mai mult.

De altfel, nu aparține lui Roger Marie d'Avigneau, muncitorul și modestul „manager“ a tuturor operilor și ambasadelor Fidacului, de a face în Revista sa, darea de seamă oficială și complectă a lucrărilor? Jurnalul nostru va avea ocaziunea de a mai vorbi odată; Consiliul Național le va face cunoscut și, poate, le va discuta în unele puncte.

Eu am avut numai misiunea, — și m'am ținut de ea, de a reda impresiuni, dela congres. — Totuș îmi revine de a nota aci, că Marcel Héraud a prezidat, tot cu atâta autoritate cât și spiritul, cea mai mare parte a ședințelor și ceremoniilor oficiale; că a fost ajutat cu sârguință și talent de vice președinții, Șefii diverselor delegațiuni; că Reisdorff, noul președinte general, ales cu unanimitate, și-a câștigat repede o simpatie unanimă, care acoperea în mod foarte firesc și pe scumpa și viteaza sa Belgie; că delegațiunea Iugoslavă n'a avut de făcut un prea mare efort pentru a hotărâ Fidacul, să vie anul viitor, la Belgrad, să vadă încă odată, ca acest an în România, ceea ce înseamnă un popor reînviat, în acelaș timp secular și tânăr, conștient de datoriile sale, de mărimea și gravitatea noii sale datorii, la care îl consacra concepțiunile idealiste și realiste, în același timp, a noului „*echilibru european*“.

Drept vorbind, viața popoarelor, nu mai mult ca viața socială, nu se echilibrează fără energie, nici fără un efort serios de voință, „Struggle for life“ al națiunilor; divergența intereselor lor amestecul idiologilor și realiștilor, deficiila ajustare al acelui „*quant à soi*“, al particularismului național, cu sensul nevoilor internaționale, tind să rupă un echilibru în totdeauna nestabil

Omul de Stat francez care spunea că tratatele de pace nu sunt cât un „*devenir*“ știa bine ce spune; în acest sens, fără îndoială, executarea lor cere o constantă aplicare la progresul vieții popoarelor, de care, vrând nevrând, relațiunile spirituale, interesele, afacerile, finanțele, expansiunea, mișcările etnice, averea sau ruina, se străbat reciproc, se domină unele pe altele, se leagă, într' un joc de incidente, de reciproce reacțiuni și so-

lidaritate, de care naționalismele cele mai exaltate și cele mai moderate, sunt obligate a ține socoteala.

* * *

Dealtfel, nu-i cel mai mic merit pentru adunările Fidacului din a face mai perceptibile și sensibile cauzele de eventuale divergenți, de conflict posibil sau neînțelegeri între aliați, ca și între aliați și ex-inamici; că Iugoslavia și Italia sunt într'o situațiune delicată că România este afectată de unelirile Ungurilor, a Sovietelor, sau chiar a marilor Ruși emigrați, că Polonia cunoaște către Dantzig și Lituania greutății notorii, — că Cehoslovacia se neliniștește de un posibil „Anschluss“: în toate aceste nu este nimic deosebit pentru acela care nu confundă *pacea vie și curajoasă*, cu pacifism făcut din somnolență, din anestezie națională și abdicăție; nu este nimic descuranjant pentru „oamenii de pace“ cari știu să privească realitățile și să meargă înaintea dificultăților, în loc de a aștepta să fie striviți de ele.

Mai mult, între vechii combatanți aliați, se știe, chiar în momentele grele, „să păstreze calmul vechilor trupe“ și Francezii își amintesc ușor de versul lui Moliere: „*Il faut de ses amis endurer quelque chose*“ pe care de Sacy îl parafraza astfel: „*Vouloir des amis sans défauts, c'est ne vouloir aimer personne*“.

Vechii combatanți aliați știu, dealtfel, că viitorul lucrează pentru *Cauza* care o apără: *Pacea, Justiția și Dreptul*. Nu sunt ei „*la génération qui monte aux affaires*“? Sansanelli, fost președinte al Fidacului, avea dreptate, de a scrie, în raportul său general: *Este un mare interes pentru Fidac ca, acei care s'au cunoscut și care s'au stimat în osteneli și poregrinațiuni provocate de idealurile noastre, să se poată regăsi, în locuri de responsabilitate și guvernament pentru a colabora cu toată încrederea și sinceritatea reciprocă în interesul superior al vieții internaționale.*“

„Trebue, scrie pe de altă parte, Marie-D'Avigneau *Secretar general*, în raportul său, că prin aceasta noi facem cunoscut necesitățile naționale, aspirațiunile națio-

nale; trebuie să expunem plângerile noastre, să explicăm unele politici, unele intervențiuni, care să miște opinia publică a altor țări, pentru că aceasta nu este îndeajuns de informată sau este ignorantă.“

El preciza cu înțelepciune: „eu nu vreau să zic că nu trebuie să înțrăm, de multe ori, în contact cu foștii inamici că noi nu trebuie să avem încredere absolută în S. D. N. și să o ajutăm din toate puterile noastre.

Nu! dar eu zic că cel mai bun mijloc al nostru de a lucra pentru pace, este de a lucra la o înțelegere interaliată adevărată; aceasta este însăși cuminența existenței noastre. Nici o pace între națiuni, fără pace în familii, nu este pacea adevărată, fără o primă pace între aliați.

Declarațiunile oamenilor de Stat și a camarazilor noștri români, în cursul celui de al IX-lea Congres al Fidacului au dovedit că aceasta este gândul, aceasta este voința, în politica externă, al poporului român și al șefilor și animatorilor săi.

Camarazii și colegii mei Jean Gay și Taudière și toți membrii delegațiunii franceze, avură, pot să o spun, dubla plăcere de a constata că dacă România gândește ca Fidacul, ea vibrează ca și Franța și cu ea.

Domnului Consilier de Stat *Strat* și încântătoarei sale soții, o franceză, care a fost călăuzele atente, delegații francezi n'au lipsit de a exprima cât de vie era aceasta plăcere dublă, și dublu apreciată.

Nici unul dintre aliați nu s'ar putea ofensa de o prelinie care, pentru a fi particulară nu este cu totul exclusivă. Nu își are ea, dealtfel, explicația sa în veșnicele schimburi intelectuale, artistice și simbolul său în donația Statului oferită de România recunoscătoare, Generalului nostru Berihelot, tatăl „poilus“-șilor din România, și reorganizatorul Armatei Române, și ridicat printr'o excepțională favoare la demnitatea de „cetățean român“?

La cimitirul militar dela Sinaia, unde dorm numeroși morți a luptelor dela Predeal „cruci de fier“ în petre, se ridică pe mormintele soldaților Germani, cruci

Maghiare pe mormintele Ungurilor; alătura se ridică crucile mormintelor soldaților Români în aceeași împrejurire; unele și altele sunt întreținute cu aceeași grijă pioasă. În timp ce noi vizităm acest „*câmp al morților*“, un tânăr ofițer superior, vechi combatant, ne zice cu simplitate și emoțiune, ca pentru a explica această unire înaintea morții: „*Pasiunile omenești trebuie să cadă înaintea morții*“.

Trebue să notăm, la sfârșitul acestor impresiuni, acest cuvânt pașnic și împăciuitoare. El rezumă, pentru vechii combatanți, filozofia acțiunii lor internaționale. El predică, într'adevăr, ertarea după sacrificiu; dar, el dovedește deasemenea, o noblețe de suflet și o slăbănire de sine, care sunt apanajul tuturor adevăraților învingători.

Și hotărâți pacifiști, dar înțelepți, noi ne uităm că, dacă asprul, îngrozitorul destin al generației noastre ne-a condamnat, timp de 4 ani, „*de a învinge sau a muri*“, noi suntem supraviețuitorii învingători ai milioanelor de morți aliați, al căror sacrificiu, unit cu eforturile noastre, ne-a dat *Victoria*.

„*Trăiască România Mare!*“ — „*Vive la Grande Roumanie!*“

Basarabia pământ românesc.

de Victor Cădere

Traducere din Revista F. I. D. A. C. Nr. 9 anul 1928

Pentru tot românul, chestiunea Basarabie este simplă: este întoarcerea la căminul marei familii românești, a unei populațiuni și a unui teritoriu cari totdeauna au fost românești și pe cari 100 ani de dominație și colonizare rusească nu le-au putut desnaționaliza.

Însă sunt oameni cari nu sunt edificați asupra istoriei Basarabiei și cari se tem că această chestiune să nu fie un germene de războiu viitor. În realitate, un pericol real nu există; o puternică agitațiune... da!

Patru mari puteri: Franța, Anglia, Italia și Japonia, au recunoscut prin tratatul dela Paris din 28 Octombrie 1920 — ratificat de Parlamentele respective — Basarabia, ca parte integrantă din teritoriu românesc; însă guvernul dela Moscova nu a voit să recunoască nici odată acest tratat.

Primele discuțiuni directe cu guvernul Sovietelor, în 1920 și alte încercări ulterioare nu au dat nici un rezultat.

De atunci, prin continue hărțueli dealungul Nistrului — se socotește cel puțin 180 de incursiuni pe teritoriul românesc — printr'o agitație în interiorul Basarabiei sau prin propaganda în străinătate, Sovietele s'au forțat de „a creia” o chestiune Basarabeană și, cum argumentele istorice și politice erau contra lor, conducătorii sovietelor au încercat a justifica această agitațiune printr'o diversiune erijându-se în apărătorii soartei țărănilor și lucrătorilor din Basarabia. De altă parte se cunosc declarațiunile, de mai multe ori repetate de soviete că ele nu voiesc să recunoască tratatele de pace și convențiunile internaționale cari stabilesc noua ordine de lucruri în Europa.

Astfel privită chestiunea, problema Basarabiei nu este o afacere pur ruso-română, cum s'au obișnuit a o considera, ci mai curând o afacere ruso-europeană de toată actualitatea, interesînd în cel mai înalt grad pacea și ordinea internațională.

Nu este deci inutil a aminti aci bazele problemei Basarabiei.

* * *

Din punct de vedere istoric, Basarabia face parte, cu Bucovina și Moldova actuală, din vechea țară cunoscută sub numele de *Moldavia*.

La biblioteca națională din Paris se găsesc două hărți din cari una a aparținut Francezului Motiel (1580—1582) și alta geografului Samsone (1641) cari arată Basarabia ca parte integrantă a „Principatului *Moldavia*“.

Încă o probă de continuitate istorică a domniei românești peste aceste teritorii, o dă „Valul lui Traian“ — zidul roman — ale cărui urme se observă încă în sudul Basarabiei. Cluj / Central University Library Cluj

Deasemenea numeroasele lupte ale domnilor Moldovei pe teritoriul Basarabiei dovedesc în chip neîndoelnic că, dela început, frontiera de Est a Moldovei a fost Nistru cari separă România de Rusia și s'ar putea spune chiar Europa de Asia.

Pretențiunile Rusiei asupra Basarabiei s'au ridicat la 16 Maiu 1812, când în urma războiului ruso-turc din 1806, înputerniciții, de tristă amintire, ai Sultanului, Effendi Galib și Moruzi, cedară Rusiei jumătatea de răsărit a Moldovei.

Cu toate acestea este sigur știut că împăratul Alexandru I voia să înlindă „protectoratul rusesc“ asupra ambelor principate românești, Moldova și Valahia, dar sub presiunea evenimentelor din 1812, Țarul, obligat a-și retrage armatele, trebui să se mulțumească cu Basarabia și rechizițiile făcute fără milă, în provinciile românești.

Nobilimea română, protestă contra acestei ne drepte anexiuni, dar protestările rămase zădarnice.

Chiar rapoartele diplomatice din acel timp, ale reprezentanților străini în provinciile dunărene — de notat

sunt cele ale Consului francez la București, M. Ledoux, — arată neliniștea și surpriza cauzată de chestiunea Basarabiei; totuși ele n'au avut nici un rezultat.

Dealtfel, triumful lui Alexandru I, pacea dela Viena și Sfânta Alianță, nu mai lăsau nici o speranță acestor reclamațiuni; principiul salutar că „naționalitățile pot să dispună singure de soarta lor“ nu era încă născut în acel timp.

Această situațiune dură până la conferința dela Paris din 1856, când, recunoscând nedreptatea dela 1812, puterile aliate, obligară Rusia să cedeze Principatului Moldovei partea de S. V. a Basarabiei.

Însă, la congresul dela Berlin din 1878, România, cu toate că fusese aliata Rusiei, a fost obligată a-i ceda din nou cele trei județe din Basarabia, pe care le administra dela 1856. În schimb România primește Dobrogea, vechea provincie Românească cari atunci se afla sub dominația turcilor.

În fine, Basarabia a fost integral redată României 1918, după o serie de manifestări de independență, consecințe logice ale revoluției rusești și al principiului de liberă determinare a naționalităților asupra soartei lor.

Tratatul dela Paris din 28 Octomvrie 1920 consacră această situație. Singură diplomația Sovietelor, dându-și bine seama de lipsa de fond a pretențiunilor „istorice“ asupra Basarabiei încercă o diversiană cerând plebiscitul în Basarabia. Pe aceasta chestiune, dela început respinsă de delegația română, Conferința Ruso-Română dela Viena (1924) a eșuat.

* * *

Chestiunea plebiscitului pune în discuțiune caracterul etnografic al Basarabiei și valoarea diferitelor adunări basarabene cari au hotărât unirea cu România. Este deci necesar a ne opri un moment asupra statisticelor și diferitelor evenimente dela 1917 la 1918.

În general toți scriitorii ruși cari s'au ocupat de Basarabia, recunosc caracterul ei românesc. În 1862, geograful și statisticul Zasciuk afirma că românii formează trei sferturi din populația Basarabiei. Geograful Soroka confirmă acest lucru 1878.

În 1912, istoricul Lascof, în cartea sa asupra centenarului anexiunii Basarabiei, dă un procent de 70% români.

O statistică rusă din 1891 dă pentru populația Basarabiei următoarele cifre: Români 66%, Ucrainenii 13%, evrei 8·6%, bulgari 5%, germani 2·6%, țigani 1% pentru un total de două milioane locuitori. De atunci aceasta proporție nu s'a putut schimba mult.

Cât despre adunările cari au decis, după revoluția rusă, de soarta Basarabiei, trebuie să se știe că ele au fost constituite în același spirit ca toate celelalte adunări din 1917, cari au hotărât soarta Rusiei.

În adevăr, marele și primul congres al militarilor moldoveni din Basarabia a avut loc la Odesa în Iulie 1917, urmat de alte două congrese la Chișinău în Octombrie 1917, unde țăranii și militarii din Basarabia, în proporție de 70% români și 30% alte naționalități au decis „autonomia“ Basarabiei, recunoscută dealtfel și de guvernul revoluționar rus. Este interesant de notat că, cu această ocaziune au fost respinse de acelaș guvern rus pretențiunile Ucrainei asupra acestei provincii. Cluj

În urma acestui congres s'a procedat la alegerea Adunării Naționale Basarabene „Sfatul Țării“ compus din 150 membrii din cari 105 moldoveni, 15 ucraineni, 14 evrei, 7 ruși, 2 bulgari, 2 germani 1 polonez și un armean. La 27 Martie 1918, Sfatul Țării votă cu o foarte mare majoritate unirea Basarabiei la România. Când legea Agrară a fost votată și împărțirea pământului țăranilor basarabeni un fapt împlinit, unirea se socotește deplin făcută și Sfatul Țării se dizolvă dela sine prin votul său la 27 Noembrie 1918.

După aceasta, Basarabia își trimite la alegerile generale legislative, deputații și senatorii în parlamentul dela București și timp de 10 ani nici o voce nu s'a ridicat pentru a protesta contra unirii Basarabiei.

În aceste condițiuni ar fi nedrept a se admite un plebiscit care este în totul perimat; a înzista asupra plebescitului în Basarabia, înseamnă că Sovietele comp-tează pe ignoranța, agitația și nemulțumirea unei mici părți a locuitorilor. Șefii U. S. R. nerecunoscând legalitatea drepturilor Românești asupra Basarabiei, urmăresc alte scopuri.

Totodată, aceasta atitudine este un mijloc excelent de propagandă al Sovietelor în lumea Rusească din străinătate: țariști, monarhiști, revoluționari, cari pe chestiunea Basarabiei se realizează foarte ușor.

De îndată ce diplomația Sovietelor n'a recunoscut tratatul din 28 Octombrie 1920, pentru a nu-și atrage învinuiri a născocit seria pretențiunilor de mai sus.

În fine, mai poate să se vadă în aceste manevre, și gândul tradițional al Rusiei de a creia conflicte în Balcani, a-și asigura hegemonia pe Marea Neagră și strâmtoarele Dardanelor.

Acesta este drumul spre Constantinopole scopul etern al politicei Rusiei care după țariști va fi luat la rândul lor de Soviete.

Chestiunea Basarabiei va fi tot așa de necesară diplomației Sovietice, precum odinioară era protecția creștinilor supuși turcilor pentru diplomația țaristă.

Dar România unită, compactă și puternică se împotrivesc contra ridicării vechiului imperialism rusesc.

Iată pentru ce, a pune în discuțiune statul Basarabiei înseamnă a se ataca însași existența României. Orice revenire în aceasta chestiune ar însemna o slăbire a marilor puteri occidentale și un succes al rușilor, după cum în trecut unirea Basarabiei la Rusia a corespuns celor două mari succese ale ei și anume: în 1812 triumful Țarului Alexandru I și în 1878 tratatul dela Sf. Ștefano și congresul dela Berlin.

Aceasta politică de cucerire și de expansiune va fi reluată de Soviete când politica exterioară a guvernului rus va avea de scop a face din Rusia avant-garda orientului asiatic, îndreptată contra Europei.

În orice chip, să sperăm că Rusia la timp democratizată își va afla locul său în concertul statelor Europene, respectând tratatele de pace și ferindu-se cu îngrijire de orice amestec al altor state în politica sa internă. Astfel, raporturile de bună vecinătate vor fi ușor de stabilit.

Dar, dacă continuă mai departe agitațiuni nejustificate pe chestia Basarabiei și altele, Rusia va întâlni în vechii combatanți ai marelui războiu o barieră de nepătruns.

Pentru ce sunt militarist.

Un organism viu și sănătos, în creștere, tinde a cuceri spațiul necesar, prin luptă în contra mediului înconjurător și odată ce a ajuns la o stare de maturitate și de echilibru, acest organism tinde a păstra acest spațiu trebuincios, prin o rezistență dâră în contra elementelor de disoluție externe sau interne, cari ar tinde să micșoreze sfera lui de acțiune. Această rezistență se manifestă prin întreținerea în stare bună, gata de reacțiune, a tuturor forțelor vitale.

Deasemenea, un Stat își croește prin luptă drumul spre complectă lui dezvoltare, până ce a ajuns la faza de echilibru, când trebuie să-și mențină situația în lume, prin rezistență la toate forțele agresive din afară și la toate tendințele de descompunere dinăuntru. Observați malul mării cu atențiune. Există o fâșie de pământ care, alternativ, este invadată de apă și apoi redată acțiunii soarelui. Pe această fâșie de pământ se dă o luptă groaznică, pe viață și pe moarte, între viețuitoarele aqualice și cele terestre. Mereu cei învinși sunt înlocuiți de elemente noi, venite din largul mării sau din adâncul pământului. Această fâșie, este o linie de echilibru între două elemente ale naturei: oceanul și pământul și, ca orice linie de echilibru între două forțe, este supusă la fluctuații, este sediul luptelor crâncene pentru a menține domeniul fiecărui element.

Deasemenea, o frontieră este o linie de echilibru care nu se poate menține decât atunci când toate forțele vii ale națiunii sunt întreținute în stare de veghe, gata să restabilească echilibrul în contra presiunilor din afară.

România, prin situația ei geografică, prin dezvoltarea ei istorică, este silită să aibă o politică de frontieră. Presiunile din afară, câteodată mai violente, însă totdeauna

latente și cari nu slăbesc nici o clipă, obligă Țara noastră să țină forțele ei vitale, încordate.

Istoria popoarelor ne învață că perioadele de progres și de strălucire coincid cu epocile când armata este bine organizată și pătrunsă de spiritul specific militar, făcut de mândria națională, de încrederea în sine și în viitorul țării, de jertfa pentru realizarea unui ideal și de disciplina erarhizată în vederea realizării scopului. Iar perioadele de regres și de decadență coincid totdeauna cu momentele când armata este dezorganizată și demoralizată. Cu alte cuvinte, un Stat rămâne prosper câtă vreme dă tuturor o impresie de sănătate și de forță. Și aceasta este conform cu psihologia maselor și cu firea intimă a omului: se respectă numai ceea ce se impune. Câtă vreme acest Stat dă impresiune că este în stare să-și apere situația câștigată în decursul vremurilor și să respingă atacurile cu succes, atâta vreme se va bucura de pacea externă.

Iată de ce armata este cea mai sigură pavăză a păcii. Mai este o zonă de echilibru unde se ivesc conflicte între două lumi. Aceasta zonă este în lumea morală; ea marchează frontiera între tendințele de conservare ale organismului și forțele de descompunere socială și națională. Forțele de descompunere sunt ca un acid: ele rod instituțiile politice, sfărâmă solidaritatea națională, pulverizează credințele cele mai sfinte și disolvă toate energiile vitale; societatea organizată se transformă într'un haos.

Pentru a-și ajunge mai repede scopul, spiritul răului atacă instituția ce-i stă mai întâiu în cale: armata. Trebuie dărâmat, mai întâiu, orice principiu de autoritate care ar putea închege forțele de rezistență. Atunci spiritul răului caută a distruge ierarhia, ca semn exterior al tăriei instituției și pătrunde în sufletul ostașilor pentru a slinge credința și a semăna ura și invidia.

Ideile pacifiste sunt vehiculul natural al tendințelor de descompunere și mitul ideilor egalitare, mormântul oricărui principiu de autoritate sau ierarhie. Dealtfel, este de remarcă că ideile egalitare îmbrățișate de socialiști, sunt repudiate de comuniști și de sindicaliști.

Nu trebuie uitat că dezarmarea externă a unui stat, conduce la înarmare internă și că neputința de a duce războiul contra dușmanilor din afară, duce direct la războiul civil.

Sunt militarist fiindcă armata garantează Statului nostru locul ce l'a câștigat în lume, prin virtuțile ei războinice; armata îndepărtează conflictele externe; sunt militarist fiindcă armata concretizează credința în geniul național, asigură libera expansiune a vitalității neamului și realizarea năzuințelor naționale. Armata este morala în acțiune. Atât sub formă de scut extern, cât și sub formă de pavăză internă, armata asigură o pace demnă și mândră.

Inspector-General Administrativ:

Iulian M. Peter

Dobrogea pentru viața poporului românesc.

de General Economu

Națiunea română a serbat cu mare solemnitate și cu cel mai cald entusiasm, 50 de ani de statornică stăpânire românească asupra pământului dintre *Dunăre și Marea Neagră*.

În clipa sărbătoririi, s'a vorbit și scris, documentat și evocativ, despre trecutul îndepărtat al acestui colț de țară; despre soarta acestui pământ în decursul timpurilor și despre perspectivele de prosperitate și înflorire a acestui ținut.

Dobrogea reprezintă pentru restul pământului românesc, fereastră dinspre răsărit, pe care trebuie să pătrundă aerul și lumina binefăcătoare pentru viața și destinul istoric al celor 18 milioane de români.

Drepturile noastre asupra pământului *Dobrogei* decurg dela strămoșii Daci, moștenitori și ei ai Tracilor și Geților. Aceste drepturi au fost reînnoite și peceluite prin urmele stăpânirii și civilizației romane.

Mircea cel Bătrân și-a afirmat cu tărie stăpânirea în partea de Sud a acestui ținut.

În cei 50 de ani de statornică stăpânire românească, s'au pus baze de civilizație și ocrotire pentru populațiunea acestui colț al pământului românesc.

Podul de la *Cernavoda*, *Portul Constanța*, *Portul Sulina*, liniile ferate ce taie cruciș acest pământ, șoselele construite, întronarea ordinii de stat și sporirea mijloacelor de producție, organizarea serviciilor de navigație de stat (maritimă și fluvială), constituiesc principalele dovezi de operă civilizatoare.

De sigur că alte binefaceri de civilizație și progres așteaptă populațiunea acestui ținut.

În primul rând vor fi înzestrările de comunicațiuni și înlesnirea mijloacelor de producție.

E absolută nevoie să încingem *Dunărea* cu poduri, ca să creem mai multe și mai lesnicioase mijloace de legătură economică cu restul Țării.

Trebuesc poduri la: *Silistra, Hârșova și Tulcea*.

Trebuie pusă în valoare delta *Dunărei*, prin vaste lucrări de indiguire, după cum e nevoie de indiguiul cursul *Dunărei* dela *Calărăși* până la *Brăila*, pentru a reda agriculturii multe sute de mii de hectare de pământ roditor.

Trebuesc întreprinse mari lucrări de împădurire pentru a asigura pământului secetos un regim de ploi binefăcătoare; trebuie dezvoltată rețeaua de căi ferate și șosele.

Trebuesc înlesnite și perfecționate principalele ramuri de producție cari sunt pescăritul și creșterea oilor.

Trebuie să ne afirmăm valoarea de navigatori iscușiți în *M. Neagră*, și să facem să fâlfâie tricolorul nostru și să ducem producțiunile mănوسului nostru pământ, cât mai departe în răsărit și apus.

Toate acestea se vor realiza cu timpul, fiindcă rassa noastră nu dă înapoi dela nici o înfăptuire și nu cunoaște piedici în a-și afirma capacitatea civilizatorie.

Va veni vremea când să se taie un canal care să lege *Dunărea* cu *M. Neagră* pe drumul cel mai scurt: *Cernavodă—Constanța*.

În cursul Răsboiului de întregirea Neamului, *Dobrogea* a cunoscut ceasuri de cumplită restriște, după cum a cunoscut sublimitatea atâtor jertfe românești.

Amzacea, Topraisar, Harabagi . . . sunt atâtea nume cari nu se vor șterge din Istoria Neamului și cari vor simboliza deopotrivă vitejia românească și tenacitatea stăpânirii pentru vecie a acestui colț de țară, atât de necesar pentru viața națiunii românești.

În ceasurile de sărbătorire, nu trebuie să uităm că rivalitățile vecinilor ar putea să mai aducă ceasuri grele asupra *Dobrogei* și că totul trebuie prevăzut pentru a face față eventualităților.

E vorba, în primul rând, de realizările menite să protejuiască acest ținut, atât pe mare, cât și pe uscat.

Pentru apărarea pe uscat e nevoie de o frontieră pur etnică.

Colonizările cu foști luptători și cu elemente românești din *Macedonia* sunt un prim început, care trebuie desăvârșit, în cât mai scurtă vreme.

E deasemeni nevoie de o cale ferată dela *Silistra* la *Acandânlar*; dublarea liniei: *Medgidia—Bazargic*, o linie dela *Hârșova* la *Medgidia*, și prelungirea liniei *Medgidia—Bazargic* până la *Balcic*.

Aceste căi ferate, împreună cu o rațională rețea de șosele, vor ajuta apărarea frontierei de uscat a *Dobrogei*, prin posibilități de rapidă concentrare a unor efective importante, în grupări convenabile.

Pentru apărarea maritimă, este nevoie de organizarea unei puternice apărări a coastelor.

Această apărare interesează, în primul rând, regiunea gurilor *Dunărei*, *Uzoni*, *Constanța—Mangalia* și regiunea *Balcic—Ecrene*.

O apărare efectivă a coastelor nu se poate concepe fără mijloace care să asigure protecția aeriană, protecția la suprafața mării și în profunzimile mării.

Este chestiunea, deci de a organiza:

- Grupuri aeronautice, cu mare rază de acțiune;
- Baterii antiaeriene;
- Baterii de coastă de mare putere;
- Bastimente puternice pentru apărarea coastelor, cu posibilități de a lupta în escadră și în largul mării, deci prevăzute cu mijloace de eclerare, angajare și exploatare a succesului unei lupte navale (escadrile de torpiloare, contratorpiloare și submarine.
- Baze navale pentru sprijinul, întreținerea și eventualul refugiu al flotei.
- Mijloace moderne pentru a face față rapid, debarcărilor vrășmașe.

Toate aceste mijloace sunt extrem de vitale și trebuie realizate ori câte sacrificii ar comporta.

Fereastra *României* întregite trebuie să fie bine

păzită și să aibă vederea liberă de a scrută orizontul cât mai departe.

Pe aceasta fereastră suntem îndrituiți să vedem so-sind sprijinul marilor aliați, în ceasul când alte căi ale uscatului ar fi închise.

Națiunea română trebuie să fie pătrunsă până în fundul sufletului de marea importanță a *Dobrogei*, pentru destinul său istoric.

Dumnezeu a voit și națiunea a fost vrednică să-și atingă, aproape în întregime, frontierele etnice.

Realizând aceste frontiere, am întâmpinat pretutindeni urmele strămoșilor Romani și rădăcini românești, cari au trăit cu toate vicisitudinile vremurilor, înfrângând multe veacuri de restriște.

N'am încălcat dreptul nimănui, ci am fost repuși — foarte târziu — în drepturile noastre istorice.

Trebuie să fim vrednici și să desfășurăm toate eforturile imaginabile pentru a păstra pentru veșnicie aceste drepturi, pe care vecinii ar fi dispuși să le calce în picioare, așa cum au făcut și altă dată.

Condițiunile de viața istorică a poporului român de astăzi, impun cu tărie să stăpânim fereastra de Răsărit și să ne deschidem căi marilime, atât în *Marea Neagră*, cât și pe celelalte mări, pe care trebuie să-și facă drum produsele unui pământ atât de binecuvântat de Dumnezeu.

Desvoltarea și prosperitatea poporului român sunt în așa măsură condiționate de *Dobrogea* și debușeurile în *Marea Neagră*, în cât, dacă n'ar fi de partea noastră, starea stăpânirii de fapt și drepturile firești istorice, poporul român atât de cuminte și atât de puțin râvnitor la bunurile și fericirea altora -- ar trebui *cu arma în mână* să curerească *Dobrogea*, pentru a-și realiza menirea istorică.

Să fim fericiți că soarta a voit să ne scutească de rolul de cuceritori și încălcători a drepturilor altora.

Fie slăviți strămoșii!

Să trăiască, să crească și să înflorească Poporul Român!

Crezul nostru de foști luptători.

În urma marelui războiu, s'a răsturnat din temelii organizarea și chiar existența multor state, așezându-le pe baze noi, corespunzătoare principiilor „wilsoniene“ de auto-determinare, iar statele cari au participat în acest uriaș războiu — în strânsă colaborare pentru reușita „dreptului asupra forței“, — au creat, după încheierea păcii, din foștii luptători de pe front, asociații cu scop de a ține viu aprins în sufletele lor: dragostea de Patrie, Tron și Lege, iar ca o consecință a perfecte și adevăratului simțământ ce au unit pe câmpul de luptă pe toți fiii țărilor ce au luptat pentru acelaș principiu și ideal, s'a format organizația F. I. D. A. C. I. I. I.

Foștii luptători, conștienți de sacrificiile ce au adus și pătrunși de măreția și sublimul idealului ce au urmărit, — care pentru noi a desăvârșit unirea aproape a tuturor Românilor în hotarele aceleiași țări, — n'au crezut că misiunea lor ar fi terminată odată cu desbrăcarea hainei militare, ci luptători și mai departe, s'au simțit datori a lupta pentru consolidarea României întregite și propășirea ei pe calea economică, socială, culturală, etc.

Primele înfăptuiri de astfel de asociații, au fost făcute în mod spontan și entuziast, căutându-se ca prin mijlocirea acestor societăți să se găsească remedierea multor neajunsuri și lipsuri ce unii din membri ar fi suferit, deci ajutorarea celor slabi și nedreptățiți, dar mai cu seamă ridicarea conștiinței fiecăruia pentru dragostea de Țară, astfel ca inamicul din afară să se lovească în orice moment de zidul puternic al sufletului românesc, mai tare ca orice hotar.

În adunările periodice sau extraordinare ce aceste societăți țineau se simțea acel suflu curat și cinstit de

fost luptător ce vibra din sufletul vorbitorului, — căci nu toți erau oratori, — dar cuvântul curat pornit din suflet, ajungea la sufletele celor din sală, pe care-i electriza și atunci inimele băteau mai cu putere, iar conștiința națională se trezea, creștea. Cei ce nu avuseră ocazia de a fi fost pe front, regretau că nu pot face parte din rândurile acestora. La altarul bătrân și sfânt al neamului, se îmbărbătează tineretul și se oțlesc sufletele și caracterele generației de azi, luând exemplul din munca și sacrificiul celor ce au știut neprecupețit să-și ofere viața și sângele pe altarul Patriei, făcându-ne pe noi, foștii luptători, demni urmași ai strămoșilor noștri, cari cu curajul de adevărați martiri au știut să ne păstreze și să ne lase moștenire Țara, Limba și Legea.

În adunările de acest fel se ridică conștiința națională a tinerei generațiuni, ascultând din *Sfânta Evanghelie a Neamului*, din care luând exemplul, să caute dacă nu a întrece pe strămoși, dar în orice caz, să nu se lase mai puțin de ei. University Library Cluj

Cu faptele pline de vitejie și puterea de sacrificiu a strămoșilor noștri, putem îndruma noua generație. Orice pădure, munte, trecătoare, râu, etc. din țara noastră ne povestește de faptele înaintașilor noștri, cari în decursul veacurilor a știut să ne păstreze cu demnitate numele de român și în acelaș timp să-l facă temut și respectat chiar de cei mai nesățioși vecini. *Ștefan cel Mare* — apărătorul creștinătății, — *Mircea cel Bătrân*, *Mihai Viteazul* și mulți domni ai Țărilor Românești, *Horia*, *Cloșca*, *Crișan*, *Avram Iancu*, *Tudor Vladimirescu* și alți martiri ai neamului, sunt glorii ale neamului, toți conduși de acelaș ideal „*Dragoste de Neam*“.

Generația noastră este cea mai fericită, căci trăește mărețele timpuri visate de moșii și strămoșii noștri „*Unirea tuturor Românilor în hotarele aceleiași Țări*“, dar nu trebuie uitat că suntem totodată generația de muncă și sacrificiu, fără drept la odihnă, căci trebuie să muncim intens și perpetuu pentru consolidarea și propășirea țării, ca astfel să complectăm opera făcută și să bine-merităm dela urmașii noștri.

Asociațiile de foști luptători, trebuie să aibă mereu înainte numai un singur ideal: *Dragostea de Patrie* și numai un singur gând: *Inflorirea și propășirea Patriei*. Acestei mărețe idei, toți trebuie să ne supunem cu dragă inimă și suflet curat, înlăturând pe cei ce cred că ideea să le fie lor subordonată.

Dacă în alte țări asociațiile de foști combatanți au reușit să se organizeze și să fie luate în considerare, formând o a doua armată în stat, la noi, din cauze de interes meschin, ele au fost oprite în mersul lor firesc și ne-am pomenit cu atâtea mici și nenumărate bisericuțe, în care preoți fără chemare, propovăduiesc sub marcă falsă că foștii combatanți să se subordoneze voinței lor, lăsând la o parte și neînțelegând poate, adevărata valoare a „*ideei ce trebuie să urmărim în aceste lucruri sfinte*”. În lături toți acei cari urmăresc scopuri meschine sau interesate, noi foștii luptători, trebuie să fim uniți în jurul unui singur „*altar*” acela al „*Patriei*”.

Acel care va ști să se învingă pe sine, -- luând ca exemplu pe marele nostru *Regele Ferdinand I.* acela care desbrăcat de poftă și ambiții personale, va veni cu cuget curat și va purta în suflet numai dorul și dragostea de Patrie și Neam, acela merită și trebuie să fie marele Preot, pe care noi foștii luptători îl așteptăm cu toată încrederea.

Oradea, la 14 Ianuarie 1929.

Victor N. Stănescu

Cadrele Infanteriei.

Inutil de a stăruii asupra importanței covârșitoare pe care o reprezintă cadrele oștirii.

O oștire este bună sau mai puțin bună, în raport cu calitatea și numărul cadrelor.

Prin cadre trebuie să înțelegem cele două elemente ce încheagă oștirea: *ofițerul și reangajatul*.

Gradele în termen sunt de o importanță mai mică.

Prin generalizarea serviciului de 2 ani, nu mai avem posibilitatea de a forma bune grade în termen, încât valoarea lor este, astăzi, foarte redusă și nu se poate compta, la războiu, prea mult, pe aceste grade, dacă nu le vom face să acționeze sub ochii ofițerului și reangajatului.

Infanteria absoarbe cele mai multe cadre, încât problema cadrelor privește, într'o măsură mai largă, această armă.

In ce constă problema cadrelor?

De sigur în aceea de a avea cadre *cât mai multe și de cât mai bună calitate*.

Prin definiție, *numărul* vine în conflict, adesea, cu *calitatea*.

Dar această chestiune va fi analizată la locul ei în acest mic studiu.

Pentru a avea cadre și *bune și numeroase*, e necesar să realizăm trei lucruri :

- a) *Recrutare foarte îngrijită.*
- b) *Școli foarte bune.*
- c) *Tratament plin de solitudine.*

Fără aceste condițiuni, este exclus să asigurăm oștirii cadre valoroase de care are nevoie.

Să examinăm sumar cele trei condițiuni amintite, pentru ofițeri și reangajați.

A) **Recrutarea.**

Pentru ofițeri.

Recrutarea trebuie să urmărească achiziționarea de elemente foarte bune, sub triplul aspect: *fizic, moral și intelectual.*

Fără aceste însușiri de bază, școalele cele mai bune și tratamentul cel mai plin de solitudine, nu pot fi de mare folos.

După războiu, recrutarea ofițerilor a constituit una din chestiunile cele mai îngrijitoare.

Soldele fiind mici, toți absolvenții liceelor au fost atrași către alte cariere, încât, școlile militare rămâneau fără candidați.

De aci: câte 3 rânduri de examene, concesiuni de tot soiul, numai ca să se poată completa un infim număr de locuri.

Rezultatul se vede și se simte de toți: nu avem un efectiv suficient de ofițeri subalterni.

S'a studiat chestiunea și s'au propus fel de fel de soluțiuni pentru a atrage candidați la Școlile Militare.

Unii s'au grăbit să propună chiar schimbarea actualei uni-forme cu alta mai atrăgătoare, care să fascineze pe tinerii absolvenți ai liceelor. Central University Library Cluj

A venit sporirea soldelor și, ca prin minune, entuziasmul pentru cariera armelor s'a înviorat, încât astăzi, favorizați și de faptul că liceele militare furnizează un apreciabil număr de absolvenți, școalele militare au devenit mai populate.

În scurtă vreme vor deveni și mai populate.

Problema însă de aci începe să se complice.

Din tendința de a completa locurile bugetare la școlile militare, dăm piept cu greutatea organizării unor școli militare de săvârșite și cu tratamentul cadrelor, care nu se rezumă numai în soldă, ci mai ales în posibilitatea *înaintării* la grade superioare.

Ambele aceste chestiuni vor fi analizate la locul lor.

Deocamdată, trebuie subliniat faptul, că *liceele militare și îndulcirea soldelor a suprimat criza de candidați la Școalele Militare.*

Pentru reangajați.

Trebuie recunoscut că recrutarea reangajaților întâmpină astăzi foarte mari dificultăți și acest lucru se perpetuează dela războiu încoace.

Școlile de Subofițeri nu sunt populate: Suntem în deficit și cu *numărul*, dar mai ales cu *calitatea*.

Avem astăzi foarte mulți candidați pentru gradul de subofițer de rezervă și foarte puțini pentru gradul de subofițer activ.

Care să fie cauza?

Răspunsul e cu atât mai greu de dat, cu cât:

a) Soldele reangajaților sunt, comparativ, mai sporite decât ale ofițerilor.

b) Avantajele în natură (pâine, gaz, lemne, echipament) totalizate, reprezintă o remunerare aproape mai mare decât solda sublocotenentului.

c) Improprrietărea cu 7 hectare pământ, după terminarea serviciului activ, e de natură a atrage pe mulți.

d) La căile ferate, reangajații călătoresc în aceeași clasă cu Sublocotenenții și Locotenenții.

Cauzele cari fac să nu avem afluență de candidați la Școlile de Subofițeri sunt următoarele:

De ordin moral:

— Uniforma nu se distinge aproape prin nimic de cea a soldaților.

— Renumele ce s'a format în societate că reangajații sunt oameni fără cultură, vișioși și abuzivi.

— Tratamentul care se aplică, e de multe ori descurajant.

De ordin material:

— Insuficienta solitudine pentru reangajați, în ce privește locuințele.

S'a pierdut din vedere faptul că dacă problema locuinței apasă și distruge pe ofițer, are aceleași efecte și asupra reangajatului, care e obligat să-și cheltuiască jumătate din soldă pentru un adăpost precar, la marginea orașului, departe la câte 3—4 Km. de cazarmă.

Sunt garnizoane în care reangajații sunt nevoiți să-și găsească adăposturi în satele învecinate orașului.

Dacă în unele garnizoane s'au construit locuințe, în care sunt adăpostiți un număr infim de ofițeri, pentru reangajați nu s'a construit aproape nimic.

— Pâinea oferită în natură, constituie un gest atât de umilitor...

— Foarte puține corpuri de trupă au popote pentru reangajați.

— Echipamentul primit în natură nu-i de calitatea cores-

punzătoare, încât îl obligă pe reangajat să-și procure haine și încălțăminte din comerț.

— În ce privește avantajele după terminarea serviciului activ, acestea constituiesc un fel de miraj. Ani dearândul foștii reangajați, umblă după hectarele de pământ, pe la toate Ministerele și luptă cu o mulțime de piedeci pentru stabilirea dreptului la pensie.

Arătând cauzele cari îngreuiază recrutarea reangajaților și asupra cărora se va mai reveni cu ocazia analizării *tratamentului*, se poate spune că recrutarea va trece prin grea criză atâta vreme cât nu se va lua măsura să se organizeze *gimnaziile militare*, cu scopul de a forma candidați pentru Școlile de reangajați.

Gratuitatea învățământului și întreținerii în aceste gimnazii — câte unul de Corp de Armată — va crea o adevărată năvală pentru copiii lipsiți de mijloace și, în primul rând, pentru copiii reangajaților.

Obligativitatea trecerei direct din gimnaziu, în Școlile de Subofițeri, va asigura un contingent anual de tineri reangajați de o excelentă calitate.

B) Școli.

Pentru ofițeri:

Este de tot interesul ca Școlile de ofițeri să fie organizate în mod desăvârșit, atât sub raportul cazării, cât mai ales a condițiilor didactice și pedagogice.

Este firesc lucru că numărul mare de școli militare, vine în conflict cu desăvârșita lor organizare.

Dacă prin eforturi susținute se poate organiza 1—2 școli, e foarte greu să organizăm prea multe.

Anticipoz și adaug că interesul oștirii nu este să aibă prea mulți ofițeri, indiferent calitatea.

Este preferabil un număr mai mic, însă foarte buni.

Motivele sunt lesne de înțeles:

— Pentru un mic număr de ofițeri, avem nevoie de mai puține școli, pe cari le putem organiza în chip mai desăvârșit.

— Un mic număr de ofițeri reprezintă o economie la capitolul soldelor și posibilitatea unei mai bune retribuiri.

— Un mic număr de ofițeri dă posibilitatea unei înaintări

la grade superioare, în mod mai normal. Un mare număr de ofițeri implică o stagnare la înaintare.

Moralul Corpului ofițeresc trebuie susținut și cel mai bun mijloc pentru aceasta e *înaintarea normală*, fără stagnări în diferite grade.

Asupra acestei chestiuni se va mai reveni.

Interesele actuale ale oștirea noastre reclamă să avem *maximum două Școli de ofițeri activi, pentru armele terestre*, însă organizate după *tipul unitar* în cele mai desăvârșite condițiuni didactice.

Ce se înțelege prin *tipul unitar* al unei școli militare, și ce considerente reclamă acest tip de Școală?

Prin Școală militară tip unitar se înțelege o școală care să pregătească ofițeri pentru toate armele.

Prin urmare, nu școli separate pentru *infanterie, cavalerie, artilerie, etc.*, organizate în condițiuni nesatisfăcătoare, ci una sau maximum două școli pentru toate armele terestre, cu organizare desăvârșită, cu profesori emeriți și un program analitic comun.

Am avea astfel:

a) O școală militară pentru infanterie, artilerie, cavalerie, la care s'ar alipi și o secție pentru administrație și jandarmerie.*)

Eventual, două asemenea școli.

b) O Școală de Aeronautică, Geniu și Gaze de luptă.

c) O Școală de Marină.

Considerentele cari impun școala tip unitar pentru armele terestre, sunt următoarele:

— Realizarea legăturii între arme.

— Toate armele au o parte comună de învățământ (educația militară, pedagogia, istoria militară, noțiuni de armament, tactică generală, topografie etc. etc.).

— Arma, mitraliera, pușca mitralieră, grenada, revolverul, lopata, materialul de transmisiuni etc., sunt unelte de luptă comune tuturilor armelor.

— Tunul este o unealtă de luptă și a infanteriștilor și a artileriștilor.

Nu se știe dacă viitorul nu va consacra această unealtă și pentru cavalerie, în cadrul organic al regimentelor.

*) Sistemul ca ofițerii din Jandarmerie să fie recrutați din toate armele, absorbind, de cele mai multe ori, elementele cele mai bune, trebuie să înceteze.

— Ingrijirea cailor și sportul călăriei prezintă aceeași importanță pentru toate armele terestre.

— Cunoștințele asupra gazelor de luptă și invențiilor tehnice, sunt necesare tuturilor armelor.

Evident că enumerarea punctelor de legătură între arme ar putea merge mai departe.

Inutil a slăruși asupra unei chestiuni ce se reprezintă limpede ca lumina zilei.

Legătura între arme, atât de necesară la războiu, trebuie începută de pe băncile Școlii Militare.

O asemenea școală militară tip unitar ar trebui să aibă, în anul I, un program absolut comun pentru toți elevii.

În anul II-lea ar începe, gradual, specializarea strict necesară pentru a putea da corpurilor, ofițeri buni instructori, în arma respectivă.

Adevărata *specializare* și dezvoltare a fondului armei respective, s'ar face numai în *Școala Specială a fiecărei arme*.

Acest tip de Școală Militară ne-ar da ofițeri puțini, însă foarte buni și corespunzători cerințelor tactice ale câmpului de luptă modern, care se caracterizează prin colaborarea și efortul comun al armelor.

Sistemul Școlii tip unitar ne oferă posibilitatea unei disponibilități de cadre ce se pot utiliza acolo unde interesele impun, atât în timp de pace, cât mai ales la războiu.

Evident că sistemul școalelor militare *tip unitar*, nu convine pentru pregătirea ofițerilor de rezervă.

Aspiranții la gradul de ofițer în rezervă având serviciul militar redus la un an, se impune organizarea de școli militare pe arme separate.

Pentru reangajați.

Școlile de reangajați trebuiesc organizate *pe arme*.

Condițiunile de admisibilitate în aceste Școli, ar fi:

a) Absolvenții gimnaziului militar.

b) Caporalii și Sergenții în termen, cu minimum două clase de gimnaziu, care doresc să devină reangajați.

Pregătirea în aceste școli trebuie să dureze *minimum un an și jumătate*.

În jumătate de an s'ar da elevilor o pregătire teoretică aplicativă — o sinteză a celor 4 ani de gimnaziu militar, com-

pletată cu primele noțiuni de cultură militară; — în restul timpului, s'ar da elevilor o pregătire pur *practică* pentru folosul imediat al frontului.

C) **Tratament**

Pentru ofițeri:

Am amintit că interesul unei oștiri este să aibă *ofițeri pușini, însă foarte buni*.

Din tendința de a avea un efectiv numeros de ofițeri, rezultă:

- a) Impovorarea enormă a bugetului.
- b) Imposibilitatea de a le plăti o soldă suficientă.
- c) Imposibilitatea de a le asigura înaintarea.

Se pune însă întrebarea: *Ce facem cu încadrarea de pace și mai ales cu cea de războiu?*

Chestiunea are următoarele aspecte:

Dacă o armată s'ar ține în pas cu cerințele încadrării de războiu, ar avea efective fantastice de Sublocot. și Locotenenți, cari ar trebui să iasă la pensie cu gradul de Căpitan, fiind exclusă posibilitatea înaintării la grade mai mari.

Ofițerul subaltern, poate fi înlocuit, la războiu, fără nici un prejudiciu, în comanda plutonului, prin un reangajat, pregătit așa cum am arătat.

Ofițerul de rezervă, concentrat câte o lună, din trei în trei ani, este un excelent comandant de pluton.

Experiența războiului a arătat că dacă se dispune de un ofițer subaltern activ pentru fiecare companie, baterie, escadron; putem să spunem că avem o încadrare satisfăcătoare, cu condiția să dispunem pentru fiecare mică unitate de 4—5 reangajați.

Chestiunea încadrării de războiu se rezolvă ad-hoc.

Astăzi războaiele sunt la intervale relativ mari; ele se prevăd și presimt, de conducerea politică și militară.

La momentul oportun, se poate spori capacitatea (efectivul) școlilor militare de ofițeri activi și de rezervă. Acest lucru l'am aplicat și noi cu doi ani înainte de intrarea în războiu.

Cât privește chestiunea înlocuirilor pierderilor, lucrul e foarte simplu.

Ofițerul de rezervă, trecut printr'un centru de instrucție timp de 1-2 luni, devine tot așa de bun comandant de pluton, ca și ofițerul activ.

Foarte indicați pentru înlocuiri, în comanda plotoanelor sunt reangajații, evident dacă sunt pregătiți așa cum am arătat.

Deci, o oștire trebuie să aibă cadre ofițerești proporționate.

Proporționarea începe cu gradele mici (Sublocot. și Locotenenți).

Aceste grade nu trebuie să aibă efective prea numeroase, ci trebuie să fie numai de o calitate excelentă.

Tratamentul ofițerilor rezidă într'o salarizare satisfăcătoare, în spiritul de dreptate și echitate al șefilor și mai ales în *posibilitatea înaintării*.

Pentru reangajați :

Din considerațiunile ce s'au amintit, o armată trebuie să aibă un efectiv mare de reangajați și de o excelentă calitate.

Acest deziderat nu poate fi atins, dacă chestiunea tratamentului nu-i rezolvată.

În ordinea de idei a tratamentului reangajaților, ar fi de spus următoarele :

1. Reangajatul trebuie să fie un funcționar al statului ca și ofițerul, cu statut bine definit.

Este imperios necesar de a crea o stabilitate absolută reangajaților.

Ei trebuie să aparțină permanent oștirii o durată de minimum 25 ani, după care pot trece în rezervă, cu drepturi de pensionare bine definite.

Dacă un reangajat încetează de a fi apt, să existe în lege dispozițiunea reformării și a îndepărtării din oștire, ca și pentru ofițeri.

2. Reangajatul trebuie să se bucure de dreptul la înaintare, așa ca în continuu să fie emulat.

Ultimul grad pe care poate să-l cucerească, trebuie să fie gradul de sublocotenent, care trebuie să se acorde, necondiționat celor merițoși.

3. Drepturile în natură să se limiteze la :

— locuință.

— lemne.

— echipament *special confecționat*.

4. Uniforma actuală să fie schimbată cu alta mai atrăgătoare, care să aibă în special chipiul cât mai apropiat de al ofițerilor.

5. Drepturile de salarizare să fie astfel stabilite, în cât Sergentul Instructor să primească $\frac{1}{2}$ din retribuția Sublocotenentului.

6. Să se construiască locuințe modeste pentru reangajați, cât mai în apropiere de cazărmi, pentru a-i lega mai mult de instituție și a le putea cere serviciu în mod cât mai permanent.

7. Lotul de pământ, după terminarea serviciului, să devină o realitate. Dacă nu-i posibil, să li se creeze alte avantagii, cum de pildă:

Un capital inițial de circa 100.000 lei și preferință la obținerea debitelor de R. M. S.

Plasarea în celelalte funcțiuni ale statului, unde de sigur ar aduce spiritul de disciplină și metodă al cazarmei, spre folosul instituțiilor statului.

8. Să se creeze o casă specială a reangajaților, care să poată acorda ajutoare, în special pentru educația și instruirea copiilor, accidente etc.

9. Să se creeze acele gimnazii militare, care s'au menționat în cursul expunerii, în care copiii reangajaților să găsească *gratuit* posibilitatea de a învăța carte și a-și alege cariera de reangajat.

10. Tratatamentul în serviciu și în special regimul pedepșilor, să fie apropiat de al ofițerilor.

Fără aceste ameliorări ale regimului de tratament, nu va putea exista suficientă afluență de candidați la școalele de Subofițeri și oștirea va fi lipsită de niște adevărate elemente prețioase.

* * *

Rezumând cele de mai sus, rezultă:

1. Interesele instituției armatei reclamă să avem ofițeri activi, foarte buni, însă just proporționați pentru a le putea asigura o remunerație onorabilă și dreptul normal la înaintare.

2. Din tendința de a avea prea mulți ofițeri activi, rezultă de cele mai multe ori, o greutate în recrutare, solde insuficiente, imposibilitatea de a satisface înaintările.

3. E absolut necesar să avem școli militare *tip unitar*, cât mai puține, însă cât mai bine organizate, din toate punctele de vedere, care să ne procure ofițeri activi mai puțini, însă de o calitate excelentă.

4. Lipsa momentană și cea din viitor, a ofițerilor subalterni, se rezolvă, automal, prin soluționarea problemei corpului sub-

ofițerilor reangajați.

Reangajații, recrutați în condițiuni speciale, pot suplini lipsa ofițerilor subalterni, atât în timp de pace, cât și în războiu.

La războiu avem marele avantaj că ne stă la dispoziție masa de ofițeri de rezervă.

Ofițerii de rezervă, dacă sunt ținuți la curent cu activitatea militară, prin concentrări de câte o lună, executate din 3 în 3 ani, sunt excelenți comandanți de plotoane și chiar de companii.

5. Pentru a avea reangajații pe care îi dorim, trebuie ca să li se asigure un tratament *moral și material*, satisfăcător.

6. Dat fiind rolul foarte important al reangajaților în structura cadrelor, este imperios necesar să facem toate sacrificiile pentru a avea un număr abondent de reangajați, de o foarte bună calitate.

Să nu se uite că valoarea Armatei germane, a stat și în numărul și calitatea reangajaților și să nu se uite că în Războiul pentru Reîntregirea Neamului, reangajații noștri au pus în evidență toate însușirile rasei, au personificat datoria și au adus o imensă contribuție de sânge, alături de ofițeri.

Maior I. Vasiliu.

UN MEMORIU

„Mexicanii! Persoane de rangul meu și de origina mea sunt destinate de către Dumnezeu de a fi binefăcătorii popoarelor sau martiri.“

„Fie ca sângele meu să fie cel din urmă ce se varsă pentru binele patriei.“

MAXIMILIAN DE HABSURG.

Cu ajutorul lui Dumnezeu și din cauza revoluției, care străbătea pădurile și câmpiile înlinse a țării mele natale — Rusia, — m'am pomenit în primăvara anului 1918 în o. Ecaterinburg. Descrierea frumoaselor peisagii ale Uralului, a încântătoarelor văi și a majestoaselor dealuri, o las pe seama acelor cari vor să se ocupe cu studiile geografico-estetice a acestor imense regiuni. Trec deci la amintirile mele personale referitoare la: *„Ultimele zile ale Romanovilor.“*

După cum e știut de toată lumea, mișcarea contrarevoluționară din Siberia și regiunea bazinului fluviului Volga, Regența Amiralului Kolciak și celelalte evenimente istorico-militare, cari au avut loc în perioada 1918—1922, în cuprinsul acestui teatru de războiu civil rusesc, în mare parte au fost provocate și organizate de către corpul ofițeresc al Școlii superioare de războiu.

În acea perioadă de timp, am urmat această școală și, vrând nevrând, am avut și eu partea mea modestă în desfășurarea evenimentelor petrecute.

Plecarea noastră din St.-Petersburg, adică a profesorilor și elevilor școlii a fost provocată de necesitatea de a feri țara de primejdiile rușinoasei păci dela Brest-Litowsk, — iar alegerea orașului Ecaterinburg se datorea, în mare parte, ideiei de a organiza un front contra-revoluționar, care trebuia să atingă, în primul rând, Volga, — iar mai departe, prin eforturi viitoare, să se deplaseze, din nou și de comun acord cu forțele sudului Rusiei și cu cele dela Murman, în regiunea Poloniei.

Aceasta a fost ideia, astfel se prezenta chestiunea. Soarta prea crudă nu ne-a dat însă posibilitatea să vedem rezultatul pozitiv al eforturilor noastre.

Desigur, nu pot da în rândurile de mai jos numele ofițerilor, cu cari am avut plăcerea să iau parte la organizațiunea contra-revoluționară a Ecaterinburgului, fiindcă, e foarte posibil, ca unii din ei să nu fi putut scăpa de îngrozitoarea primejdie bolșevică și poate chiar ca să-și mănânce încă amarul undeva pe teritoriul C. C. C. R.

Venirea familiei Imperiale dela Tobolsk, la Ecaterinburg, a avut loc cam pela sfârșitul lunei Aprilie. Cu această ocaziune comuniștii localnici au simulat o mică răscoală. S'au tras focuri de armă și s'au luat ostatici din populațiune, de către patrulele roșii ce străbăteau străzile orașului.

După cum se știe de toată lumea, Familia Imperială a fost instalată în casa negustorului *Ipatieff*, situată în partea de Nord a orașului.

În trăsături generale, orașul Ecaterinburg are o formă dreptunghiulară.

Trăsăturile caracteristice ale terenului sunt :

a) Lacurile artificiale cari împart terenul în două părți deosebite și

b) Culmea dominantă a terenului din imediata apropiere de casa lui *Ipatieff*.

Pe această culme a fost clădită o biserică, care prin turnul ei înalt, da posibilitate de a observa terenul la distanțe considerabile.

Casa lui *Ipatieff*, era o clădire de tip boșesc, cu ziduri solide și prevăzută cu subsol. — Această clădire a fost anume pregătită de bolșevici pentru adăpostirea Țarului și familiei Sale, sosiți împreună cu medicul curtei *Botokin* și câteva slugi bătrâne și devotate.

Comuniștii nu s'a gândit nimeni la amenajarea specială a acestei clădiri. Pregătirile au fost executate exclusiv în sensul asigurării succesului pazei, având în vedere eventualitatea unor încercări din partea albilor de a elibera pe Înălții Deținuți.

În acest scop, în primul rând, ușile interne au fost scoase, iar clădirea a fost prevăzută cu un sistem de sonerii, cu butonii așezați lângă posturile santinelor din interior, care făceau pază, fără întrerupere, chiar și în dormitorul Împărătesei și a Marilor Ducese.

În jurul clădirii a fost construit un gard de scânduri, înalt cca 5—6 m. care acoperind fațada casei spre biserică de pe culmea dominantă a terenului, urmă panta dealului până la lac, unde se termina grădina.

Corpul de gardă era compus din :

1. Garda exterioară, formată din lucrători ai uzinelor din jurul oraşului: în majoritate din cei a uzinei Verh-Isetsc.

2. Garda interioară ce se află în curtea, în grădina şi în odăile casei — era încredinţată Letonilor şi Ungurilor — prizonieri de războiu din armata Austro-Ungară.

Comandantul — comisar de pază — era un evreu *Iurovski*, un individ în vârstă cam de 25—30 ani, un tip anormal de detracat. Brun, bărbos, palid la faţă, avea un nas încovoiat specific rasei.

Din comisarii oraşului, adică din membrii comisariatului Uralului, făceau parte următorii: *Golosciokin* — evreu cu părul vâlvoi, un fost port-drapel, *Anucin* şi un elev din seminarul preoţesc al oraşului Permi: *Ufimcev*. Au mai fost şi alţii, pe cari nu i-am cunoscut. Din comandamentul armatei III-a bolşevice, am remarcat pe: *Smilga*, un letonian, membru al Consiliului Comisarilor Poporului, individ ce avea un aspect tipic de funcţionar de poştă, evreul *Belinski* şi un letonian *Muzicant*. Ceilalţi au fost neînsemnaţi. De fapt n'au avut nici o importanţă în mersul evenimentelor ce se desfăşurau.

După sosirea Familiei Imperiale la Ecaterinburg ofiţerimea Şcoalei a încercat în primul rând să aprovizioneze Familia Ţarului cu alimente de care duceau lipsă în casa lui Ipatieff.

Această încercare a fost pusă la cale prin mijlocirea unor anumite persoane, dar tot ce s'a putut trimite a intrat în gurile lacome ale Letonienilor şi soldaţilor de Unguri, înainte de a ajunge la destinaţie.

Aceasta stare de lucruri nu putea să nu aibă răsunet în inimile majorităţii elevilor şcoalei, care odată jurământul depus, erau gata la orice sacrificiu. Complotul de eliberare a Ţarului şi familiei Sale a şi fost pus la cale.

Încercările de eliberare prin o lovitură bruscă ar fi fost zădărnice de cele 18 mitraliere plasate pe acoperişurile şi podurile clădirilor învecinate, a căror existenţă era cunoscută de noi. Urmărind zilnic cu ajutorul binoclului (din partea de Sud al lacului) schimbarea santinelor în grădină şi pe balconul casei, m'am putut convinge că bolşevicii puneau multă punctualitate în această operaţiune.

Noi — ofiţerimea — eram cu toţii săraci. Personal, am venit în capitala Uralului, fiind fericitul posesor a unei bancnote

Kerenski, în valoare nominală 40 de ruble. Trăiam ca și o pasere, sau mai bine spus în contul Regelui Spaniei, ceea ce înseamnă în limbajul rusesc: „din datorie și avansuri, până când prin un caz fericit eșii deasupra necazului“.

Astfel trăiam toți. Ideia de a cumpăra toată paza cu comandantul ei, trebuia să fie susținută și de burghezimea orașului și de străini. S'au abținut însă dela aceasta ideie din cauza sgarceniei criminale, parțial provocate de impozitele grele ce urmau se plătească bolșevicilor.

Așa dar, încercările făcute în acest scop, au dat greș.

Răscoala ceho-slovacilor, începută contra guarzilor roșii, nu a avut alt scop decât apărarea intereselor lor proprii, fapt de altfel justificat.

Cu toate acestea, răscoala a dat albilor posibilitatea de a deslănțui războiul civil pentru salvarea patriei.

Pe fie ce zi, flacăra acestui războiu se mărea, iar rezistența roșilor în sectorul Uralului de Nord, era zădărnicită de faptul mobilizării elevilor Școlii superioare; executând serviciul de stat major mobilizați de bolșevici cu forța, au putut perfect de bine să-și bată joc de strategia roșilor. Cu pași repezi, Corpul al II-lea Siberian, Kazaci și Ceho-slovacii se apropiau spre Ecaterinburg. În acest timp intervine noaptea fatală din 17—18 Iulie 1918, a cărei faimă constituie o pată rușinoasă în istoria Rusiei, ce n'a știut să păstreze nealinsă viața ultimului său „*Miruit de Dumnezeu*“.

În ziua de 18 Iulie 1918, stil vechiu, santinelele nu mai umblau prin grădina casei lui Ipatieff. În aceeași zi comisarul Golosciokin, dacă nu mă înșel, a pronunțat în clădirea operei locale un discurs incendiar adresat către toți revoluționarii sinceri, — discurs care a avut ca temă principală: „*Pace, colibilor, războiu, palatelor.*“

În oraș au fost lipite afișe, cu conținutul: „*Nicolae a fost împușcat, iar familia lui a fost transportată în centrul Rusiei.*“ Faptul împlinit se aducea la cunoștința mulțimei.

După cum s'a dovedit mai în urmă, bolșevicii erau lipsiți de sinceritate. Ei își dădeau seamă de ce-au făcut și erau foarte neliniștiți de eventualele răzbunări viitoare.

În noaptea de 22—23 Iulie, prin eforturile ofițerimei, orașul a fost eliberat de sub bolșevici. Cei cari n'au avut timp să fugă, au fost depuși la pușcărie, de unde în majoritate au luat drumul împărăției cerului.

Cam pe la ora 14 ale aceleleași zile, după ce am isprăvit cu bolșevicii, m'am dus împreună cu colegul meu maior-aviator R... în casa lui Ipatieff, unde am văzut următoarele: în camera care servea mai înainte ca bufet, se găsea rufărie. Intr'alta, care servea drept dormitor familiei Imperiale, la baza unei ferestre am cîșit o inscripție, sgăriată în vopsea: *Anges nous gardent*. Cîteva obiecte — cartea de rugăciuni, scaunul Moștenitorului și altele — stăteau încă la locul lor.

Ne-am coborât apoi în pivniță ce era o cameră în subsol cu pereți de zid, plafonul și pardoseaua din beton, cu o singură intrare, din parter și cu ferestrele de fer.

Aceasta cameră a fost locul teribilei execuții.

În mijlocul camerei era un rest de băltoacă de sânge, cam de 0.75 metru lung, 60—70 cm. lat. Se putea vedea imediat că cineva a căutat să spele podelele, dar n'a reușit. Urmele roșcate ale băltoacelor mai mici se vedeau încă pe podele. Pe ziduri tencuiala era sgăriată de urmele gloanțelor, în majoritate vis-à-vis de intrare.

S'a sfârșit! Ne-am făcut cruce și am eșit. Cîteva oameni, cu fețele abătute, umblau prin parterul clădirii. Nu ne-a întrebat nimeni de ce am venit și nu am fost opriți de oare ce eram ofițeri.

În ziua de 24 Iulie a fost organizată prima comisiune de anchetă în consiliul căruia au intrat căpitanul de artilerie a Guarzilor Imperiali M... și maiorul Regimentului No. 9 de husari M..., ca expert. Consilier a fost numit Inginerul de mine K... Comisia s'a ocupat cu cercetarea amănunțită a evenimentelor, până la sosirea judecătorului de instrucție *Sokoloff*, delegatul guvernamentului din Omsc, care a preluat afacerea. Membrii acestei comisiuni, prieteni ai mei, îmi povesteau de mersul cercetărilor. Am văzut degelul medicului curței, *Botkin*, găsit împreună cu cizmele Împăratului și cu o bucată de intestin, într'un puț părăsit al unei mine de aur, intestin care după expertiză medicală aparținea unui porc.

Căpitanul M... mi-a arătat și el un diamant împodobit cu platină — o piatră de mare valoare, — găsit în cenușa unui foc, ale cărui resturi s'au găsit în pădurea din jurul iazului Verh-Isetsc. Locul focului a avut diametru de cca 1—1,5 metri.

În oraș se vorbeau multe. Unele femei se mândreau cu podoabe de proveniență împărătească.

În curând am plecat mai departe — în Transbaicalia — și

peste cât-va timp cu Corpul Nr. I., al armatei siberiene am venit din nou în regiunea Uralului de Nord.

Sgomotoasa operație dela atacul orașului Permi luase sfârșit. În ziua plăcării mele, — 18 Ianuarie 1919, — fiind mutat la Ircutsc, am fost vizitat de șeful serviciului de contra-spionaj a acestui corp, care m'a încunoștințat de prinderea lui *Medvedieff*, singurul de origină etnică rusă, ce fusese ca un fel de ordonanță la comisarul evreu Iurovski.

Între altele l'am întrebat: Domnul meu, dar ce ați aflat dela el? — „Am să-l fac să mărturisească“ — a fost răspunsul. „Știind carte, l'am pus să-și scrie depoziția“.

Mărturisirea lui *Medvedieff* conținea pe lângă altele și următoarele rânduri:

„Intrând în pivniță, unde ardea lumina, am văzut mai multe cadavre, mirosind a sânge, aerul fiind greu; Alexei încă respira și a fost ucis de către Iurovski, care a tras în prezența mea, asupra lui un foc de revolver, pe când una din ficele Tarului șipa sălbatic, fiind leșinată și numai rănită. Uci-gașii, cuprinși de panică, s'au aruncat asupra ei, lovind-o cu o baionetă și trăgând asupra ei câteva focuri. Aceasta mi s'a părut să fi fost fica ceu mică Anastasia“.

Materialul rezultat din instrucție, precum și expertizele făcute, dovedeau însă destul de clar, că toți membrii Augustei Familii au murit.

Funcționând în cursul anului 1919, în calitate de șef a unui important serviciu la Statul Major a Districtului Militar Ircutsc, prin caracterul ocupațiilor zilnice, am fost pus în posesiunea a diferite acte ce mi-au făcut posibilă cunoșterea mai multor chestiuni cu caracter internațional.

Odată a căzut în mâinile mele o scrisoare adresată Marelui Duce *Anastasia*. Aceasta scrisoare am găsit-o pe masa mea de lucru, dar origina ei mi-a rămas necunoscută.

Aceasta scrisoare am deschis-o în prezența subalternului meu căpitanul M... din Regimentul II. al guarzilor imperiale (*Semenovscago polka*).

Textul, înșirat pe o coala format comercial, arăta că trimițătorul său se prefăcea, sau că a fost un om simplu. Conținutul scrisoarei cuprindea expresiuni „*de furier îndrăgostit*“, de mahalagiu sau de lucrător. Era un fel de apel adresat dispărutei, căutată de el.

Adresa: „Ircutsc”. — *Marei Ducese Anastasia.*

Aceasta scrisoare o păstram printre actele secrete și am predat-o succesorului meu căpitanul de kazaci V . . . , în luna Noembrie 1919.

Stând aproape un an în acest oraș, am fost încunoștințat în mai multe rânduri despre anumite zvonuri referitor la unii din membrii Augustei familii, cum că au trecut, sau s'au stabilit provizoriu în aceasta localitate siberiană. Se vorbea despre o mănăstire din jurul orașului, unde ar trăi o femeie tânără sub paza călugărilor. Se vorbea despre plecarea marelui Duce *Mihai*, care scăpat ca prin minune de moarte ar fi părăsit Ircutsc în ziua de 4 Februarie 1919, s'ar fi îndreptat spre Siam. În legătură cu acesta, îmi aduc aminte despre convorbirea care am avut-o cu maiorul C . . . ofițer de stat major pe lângă detașamentul lui Halman K . . . , detașament care de mai mult timp, având destinație oficială neînsemnată, făcea parte din garnizoana Ircutscului.

Noi nu ne cunoșteam de aproape, deoarece acest detașament, compus în mare parte din cazaci siberieni-rascolnici, se ținea la o parte de viața garnizoanei. Într'o zi Maiorul C . . . m'a vizitat, având de aranjat oarecare chestiuni de serviciu. După convorbirea oficială, pe nesimțite am trecut la subiectul prea dureros pentru fiecare din noi. Amândoi ofițeri de carieră, ne-am oprit după câte-va vorbe înțelegând că mai departe dreptul nostru era să lăcem.

Scăpată probabil, de primejdia crimei, o persoană care făcea parte din Augusta familie a putut spre exemplu să se plaseze ușor într'un sat din județul Șadrinsk, a cărui populație era aproape toată rascolnică — de rit lipovenesc, a avut legături strânse cu cazaci din Siberia de West, tot rascolnici; iar mai departe ar fi putut găsi adăpost într'o mănăstire puțin frecventată de credincioși în această epocă anarhică.

K . . . , intimul amic și subaltern al generalului Veaceslav W. tot cazac, a putut să comunice cele de mai sus șefului său, care a fost la urma urmei ucis de bolșevici, în ziua de 11 Februarie 1920 (stil nou) la gara Kitoi, la o depărtare de 44 km. spre vest dela Ircutsc. Desigur că Generalul W . . . n'a dus cu el în mormânt secretul salvării *Anastasierii*: bolșevicii perchezijionând cadavrul lui, au găsit acte care priveau siguranța temeliiilor statului.

Ce anume acte s'au găsit asupra lui, știe A Tot Puternicul și, desigur, tovărășii dela Moscova.

Baron N. D. . . . șeful de stat major a acestui corp de cavalerie, comandat de Generalul W . . . , n'a știut nimic despre existența acestor acte.

Intr'o zi, din săptămâna Patimilor 1919, comandantul locului de control al pașapoartelor dela gara Irkutsc, m'a anunțat, că vine un tren, păzit exclusiv de englezi și că, eșirea pe peron este oprită chiar și pentru comenduire. (Ordinul era primit dela Omsc).

Din curiozitate, am trimis un agent al meu G . . . la gară cu scopul de a culege informațiuni privitoare la acest tren misterios. Agentul s'a întors spre seară și mi-a răportat că „*Marea Ducesă Tațiana a avut imprudența să se arate fiind văzută de dânsul prin fereastra vagonului de care ea s'a apropiat*“.

Unele personaje cu mare trecere pe lângă Admiratul Kolciac, cărora am povestit acest eveniment, îmi spuneau, că persoana, care îndeplinea (Gen-Leutenant R . . .) misiunea de șef de stat major al Comandamentului Suprem, a fost oficial anunțată despre plecarea Marelui Duce *Mihai* în străinătate. În privința raportului agentului G . . . , ne prezentând nici un fel de îndoială, personajele respective aprobau din cap. Reeșia că Familia Imperială a fost adusă de cineva în Omsc și evacuată în China cu ajutorul misiunilor străine.

Plecând dela Permi, spre Irkutsc, prin Ecaterinburg, unde am sosit în ziua de 24 Ianuarie 1919, am vrut se vizitez încă odată casa lui Ipatieff și am găsit acolo Statul Major al Armatei Sibiriene, compus, în această perioadă, aproape exclusiv din Cehoslovaci. (Gaida și prietenii lui).

Un locaș de tristă memorie, un locaș de veșnicie și niște austrieci, cu tendințele lor depărtate de cele slaviste. Am eșit, și de atunci n'am mai călcat pragul acestei clădiri, care și acuma este privită de poporul rusesc ca un loc sfânt, unde nu poate să fie instalată nici o cancelarie.

Mersul glorios al războiului civil, în primele lui începuturi, adică în toamnă 1918, a provocat o panică în rândurile comuniștilor. În o. Permi a fost înscenat un „*Proces*“ contra „*ucigașilor familiei Imperiale*“, au fost impușcate atunci câteva zeci de persoane, cari habar naveau despre aceasta crimă.

Serviciul meu ulterior, în calitate de Șef de Stat Major al Legiunei Române de Vânători Transilvăneni și Bucovineni, în urmă, cu aceiași funcție în Misiunea Regală Română din Siberia,

în aceasta privință, m'a pus încă-odată în față acestei chestiuni pe când eram deja la Vladivostoc.

Se pregătea pentru repatriere un transport de prizonieri de războiu, originari din Transilvania — marea majoritate de cca. 75% erau unguri sau nemți; erau și români transilvăneni, dar puțin, aceștia compuseseră efectivul Legiunii de mult repatriate.

Acest transport, comandat de căpitanul *Turcan*, avansat în urmă maior la vânători de munte, a fost imbarcat pe un vapor japonez, frațat până în Europa de către Crucea Roșie Germană.

Un agent al meu dela Punctul de Concentrare „Vtoraia Recika” m'a încunoștințat că printre ungurii, supuși noi ai României întregite, se zvoneste despre prezența unui maghiar „Aghiu-tantul lui Karandșvili” (bandit la drumul mare — „Anarhist”), și a unui maghiar din cei ce făceau paza internă la casa lui *Ipatieff*. Se spunea că amândoi sunt în efectivul transportului și vor pleca în România.

Trimiterea unor astfel de oameni în Regatul României, nu prea îmi convenea și am depus toate eforturile de a afla ce anume „Stele” s'au adăpostit sub acoperișul „Casei Noastre”.

Dar asemenea chestiuni cereau prea mult timp pentru descurcarea lor.

Trebuia ca personalul agenturei să aibă personal cunoștința cu cei suspecți; iar din categoriile oamenilor acestora, mai toată lumea era suspectă, fiindcă nimeni dintre aceștia n'au purtat armele pentru binele obștesc al Rusiei, ci numai pentru jafuri și omoruri; cei buni plecasera deja.

Transportul a plecat, cazarma s'a golit, dar strângând mâna lui *Turcan* i-am spus: „Să știi dela mine, că ai doi: unul din cei cari au luat partea la crima dela Ecaterinburg, altul — „aghiu-tantul lui Karandașvili; caută în timpul drumului, poate găsești”.

La întâlnirea noastră, peste un an, în București, acest distins ofițer m'a informat că n'a putut se găsească nimic, și că are credință că raportul inițial n'a fost destul de bazat.

Pentru a da de urmă acestora, dacă într'adevăr au sosit în România cu acest transport, e ușor, deoarece la întorcere în țară s'au întocmit albume cu fotografiile repatriaților. Aceste albume se găsesc de sigur, undeva într'o arhivă. Mai departe, specialiștii în materie au cuvânt.

Poate că lectorul a rămas zăpăcit de ce atâtea vorbe goale? Unde sunt faptele? Ce indicație folositoare pentru ancheta în

sensul soartei Marei Ducese *Anastasia* poate fi extrasă din textul de mai sus?

În primul rând, în privința soartei Alteței sale Imperiale, Marei Ducese *Anastasia*, sunt două puncte destul de importante.

1. Medvedieff în mărturisirile sale declară, că, *Anastasia a fost numai leșinată, că n'a fost ucisă împreună cu toți.*

2. Iar scrisoarea aflată pe masă șefului serviciului de informațiuni a unui district militar, însemnează că cineva a fost interesat să îndrepte atențiunea publică în direcție contrară aceleia luată de scăpații din primejdie.

Impresiile mele personale, mă fac să cred, că cercetând bine în Ardeal, Banat și Bucovina, s'ar putea găsi pe acela, care „Strâns cu ușa” ar spune totul în privința morții acelora, cari prin voia soartei au fost puși în capul unui Imperiu imens, și cari au răsplătit păcatele întregului popor, cu umilința, batjocura și moartea.

Al. Petrowsky

F. Șef de Stat Major al Misiunii Române din Siberia.

Literatura zilelor de războiu.

Intotdeauna ne-am pus întrebarea de ce literatura noastră de războiu este atât de săracă, față de producția din alte țări. Nici talentele n'au lipsit, dar mai ales n'au lipsit faptele glorioase, individuale sau colective, cari povestite frumos, literar, fără exagerări, să poată folosi apoi generațiilor care vin, pentru idealizarea unei epoci, și a unor fapte neuitate!

Buletinul nostru a făcut în trecut loc unor interesante amintiri personale, sau auzite, ale colaboratorilor noștri foști combatanți . . . n'ar fi decât să reamintesc schița fostului locot. aviator G. Bota, sau acea tragică povestire a lui Volbură Poiană! . . . precum și interesantele note a D-lui general Rujinsky, a căror continuare o așteptăm și astăzi.

Acuma, vom aminti mai jos câteva din lucrările de valoare apărute în timpul din urmă, având ca subiect întâmplări, fapte sau observații cu caracter social din ultimul războiu.

* * *

„Douăzeci de luni în Rusia și Siberia“ de *Gr. Voicu Nițescu*. (Tipografia A. Mureșianu—Branisce, Brașov. — Prețul 200 lei).

Cartea d-lui Gr. Voicu Nițescu constituie, pe lângă observațiunile obiective ce conține asupra revoluției ruse, o pagină admirabilă de istorie a războiului romantic al Ardealului, privind acțiunea voluntarilor din Rusia și Siberia.

În primul volum d-l Nițescu a descris într'un stil viu tot sbuciumul propagandiștilor români în Rusia și entuziasmul cu care au răspuns Ardelenii la chemarea sub steagul desrobirii naționale, arătând și felul în care s'a dezvoltat revoluția din 1917 precum și mișcarea bolșevică de mai târziu. Acest volum, în cea mai mare parte, fructul unor însemnări personale este o admirabilă arhivă documentară a unei părți din evenimentele petrecute în Rusia.

Acest de al doilea volum al lucrării d-lui ministru Nițescu: „Cicloul Roșu“, închinat „celor ce vor să conducă un stat“, este de sigur extrem de interesant.

În această parte a lucrării d-l Nițescu stăruiește în mod amănunțit asupra cauzelor cari au provocat revoluția, asupra modului cum s'au dezvoltat evenimentele, analizează programele partidelor politice și trece în revistă oamenii cari au fost factorii hotărâtori în evenimentele din Rusia, ajungând la concluzia că necunoașterea situației interne și lipsa de prevedere politică due partidele politice și cu ele țările, pe cari le conduc, la dezastru.

În primul capitol descrie „crepusculul libertăților“, pentru ca în al doilea și în al treilea să arate căderea lui Kerensky și felul cum au lucrat bolșevicii pentru ca să-și ajungă scopul. După ce descrie în mod amănunțit activitatea bolșevicilor și haosul provocat de mișcarea acestora analizează pe larg și documentat, reforma agrară din Rusia — întregul ei istoric și chestiunea muncitorească, — două dintre cele mai mari și principale probleme de cari s'au preocupat ultimile guverne țariste și guvernele revoluționare, arătând luptele duse și jertfele date pentru realizarea unor asemenea desiderate ale mulțimilor.

O mare importanță dă d-l Nițescu chestiunii naționalităților din Rusia, ajungând la concluzia logică, bazată pe date istorice și etnografice, că Ucraina este o țară cu un popor cu totul diferit de rușii din restul republicii sovietelor și politica românească trebuie să sprijine — în interesul nostru — veleitățile de independență a vecinilor dintre Nistru și Bug.

În restul lucrării, autorul se ocupă de activitatea bolșevicilor în timpul încheierii păcii dela Brestlitowsk și de evenimentele ulterioare stăruind asupra situației economice creiată Rusiei.

În cuvinte calde arată sbuciumul voluntarilor, cari încercau să se concentreze spre orașul Samare de pe Volga.

Așteptăm cu nerăbdare cel de al treilea volum, care va cuprinde organizarea corpului al II-lea de voluntari.

* * *

„Voluntarii români din Siberia“ de Elie Bufeana (ed. Braniște, Brașov, 1928, prețul 40 lei).

Este povestirea plină de colorit local și evocator a unor evenimente cu totul în afară de comun, făcută de unul dintre ofițerii voluntari ai Legiunei Române din Siberia. D-l Elie Bufeana a trăit evenimentele pe care le povestește și din mărturisirea

D-sale sinceră deducem — ca după un film fantastic — ceea ce a putut fi acest *unic* fapt de arme al românilor, anume: luptele unei unități militare românești pe câmpiile Siberiei, o adevărată „anabazis” românească, după cum o înfățișează distinsul istoric al războiului românesc, d-l C. Kirijescu.

Ce a putut însemna viața miilor de legionari români în Siberia, importanța internațională — sau mai exact interaliată — a mișcării lor, în dorul de a afirma voința ardelenilor de a se vedea uniți în cadrele Regatului român, iată ce reese din paginile calde ale fostului Locot. voluntar Elie Bufnea!

Iluzii, lupte, pasiune și câte-odată desnădejdea de a nu vedea apropiindu-se ziua eliberării de pe pământul fatal!

Pentru istoria și cunoașterea faptelor acestui neam, paginile scrise de d-l Bufnea trebuesc citite.

Frazele sunt scrise într-o limbă curată și ne facem o plăcere de a semna apariția acestui volum.

* * *

„Pribeag în țara mea” de Lt.-Col. Vasile Gorsky. (Ed. Cartea Românească prețul 80 lei). În pagini strănse, o istorie sumbră și vijelioasă... Ofițerul român, cu sufletul integru, care este Vasile Gorsky, internat în spitalul german din București, unde fusese adus rănit, reușește să evadeze și prin peripezii de neînchipuit să treacă frontul inamic — în ziua de 21 Nov. 1917 — în Moldova... liberă de dușman!

Poate nu există povestire de războiu mai pasionată ca această istorisire, ca acest jurnal al unui suflet românesc, care nu acceptă robia și nu se dă înlături dela nici o primejdie! Și cât devotament din partea acelor doamne cari i-au înlesnit fuga... și câtă nesiguranță acolo unde domnea întunericul conștiinților, negru ca și bezna nopții în care se înfunda fugarul nostru... încolțit din toate părțile.

Cartea „Pribeag în țara mea” este frumos scrisă; paginile ei pot servi de lectură și celor mai tineri, dar mai ales sunt o mângâiere pentru atâția dintre foștii camarazi de arme cari au tânjit după libertate și n’au putut ajunge la limanul primejdios al eliberării, atins de Vasile Gorsky în elanul său neînfricat!

* * *

„Suflet de soldat” de Richard Tufli. (Ed. Cluj 1928, prețul 100 Lei). — Este povestirea luptelor duse în Dobrogea în Sep-

februarie 1916 de gloriosul regiment 53 de Infanterie, din Iași, Comandat pe atunci de Colonelul Ernest Broșteanu. — Ceaceo dă o deosebită valoare notelor fostului Comandant de Companie Tufli, este caracterul lor direct, sunt o copie „sur le vif“, fără nici un artificiu, și totuși cu atât de mai mare valoare artistică, tocmai prin simplitatea lor!

Să povestești într'un graiu moldovenesc curat, cum s'au purtat țărani dintr'un județ din Moldova în bătălie, cum s'au despărțit de familiile lor pe rampa de îmbarcare, cum căutau în „bobii a-tot știutori“ deslegarea întrebărei chinuitoare: când și unde?... Câți se vor duce, și câți vor rămânea!..

Apoi, intrarea în uraganul de foc, fără paradare, simpli, hotărâți, mânați de un instinct nobil de a se bate cu onoare, jalea pentru ofițerii și camarazii pierduți... numărătoarea în nopțile reci dobrogene, limbile uscate de sete, iată, cum cineva care a știut să înțeleagă pe cei ce-l înconjurau, a putut scrie fără pretenții, dar cu o adâncă înțelegere umană, ce poate să fie un „Suflet de soldat“!

Nu este o exaltare eroică, ci este o povestire plină de adevăr; este o oglindă omenească, justă, care n'a deformat nici mărețul sacrificiu al soldaților noștri nici „panica“ care cuprinsese pe câțiva într'o noapte zbuciumată de toamnă... căci... la urma urmei, ... câteva picioare bine administrate și încă vre-o câteva „sudălmi“ au restabilit ordinea!

Cartea D-lui Tufli este o admirabilă lectură pentru oricine, dar mai ales o foarte potrivită scriere care ar putea umple cu mare folos lungile ore de teorie... și numai teorie.

Nu mă îndoiesc că acest volum va fi în mâna oricărui actual, fost sau viitor ostaș.

* * *

Nous jours de gloire par Paul Tuffrau. (Ed. L'artisan du livre — Cahiers de la quinzaine — Paris). Este locul — cred — să încheiem cronică literară a buletinului nostru amintind o foarte interesantă schiță, datorită unui camarad francez, care a trăit cu unitatea lui zilele ultime ale războiului și apoi ocupația în teritoriu dușman, în luna Noembrie 1918, între Moselle și Sarre.

Cu batalionul său, din faimosul regiment 208 Inf. purtând furajera medaliei militare — cea mai înaltă distincțiune — Paul Tuffrau, este la începutul lunii Noembrie în Alsacia. Armistițiul îl surprinde la Neuvillers-sur-Moselle, și în câteva pagini autorul

ne împărtășește emoția isvorând din nesiguranța sub care apărea vestea încelării ostilităților, după 1561 de zile de războiu!

Ce fierbere, și câtă bucurie nestăpânită între soldați, civili, copii . . . Dar când la salutul pentru cei morți s'au numărat cei cari dela început au fost în războiu, abia au răspuns patruzeci!

După acea, mișcare înainte în mase compacte! prin sate ruinate, prin interminabile bariere de sârmă ghimpată!

În localitățile eliberate bucuria de a revedea soldații francezi este mare, dar ura contra germanilor nestăpânită!

La urma etapei, ocuparea orașului Sarrelouis . . . trupele franceze preiau comanda . . . ariergardele germane se retrag încă, în ordine . . . cu tot echipamentul de campanie . . . populația este ostilă, se supune numai de silă . . . iar toate jurnalele germane și diverse rapoarte se plâng despre „prădăciunile“ ce s'ar fi comis în regiune.

Dar pretutindeni trupele franceze pătrund glorioase . . . de multe ori sărbătorite, reînviind amintirile armatelor lui Hoche sau Marceau! . . .

Autorul scrie cu vivacitate și cu căldura aceleia care a trăit momente de însuflețire neuitate . . . și oare cum cuprins de sfială, căci s'a lăsat dus de amintiri prea vii, termină cu o mărturisire aproape tristă: „am vrut să spulber cenușa . . . să reînvii emoția acelor ore triumfale. Nimic nu ne va putea smulge mândria de a le fi trăit, după ce le-am meritat atât de mult . . . nimic, nici bătaia de joc a celor embuscați, nici indiferența celor tineri . . .“ Vorbe atât de adevărate și pentru noi . . . și pentru amintirile noastre de războiu!

Cartea camaradului francez Tuffrau este pentru toți luptătorii o lectură, pe care o pot simți în adăvărata ei frumusețe numai acei cari au conunecat împreună în suferința și mândria zilelor fugite . . .

V. G. C.

Redacția „Buletinului“

Extras din procesul-verbal încheiat în ședința Consiliului de direcțiune al F. I. D. A. C. din 28 Noembrie 1928

Președintele aduce la cunoștință Consiliului că, a trimis telegrame și scrisori de mulțumire membrilor Guvernului român, președinților de asociațiuni și tuturor personalităților cari au primit așa de strălucit F. I. D. A. C. cu ocazia congresului ținut la București. Totuși președintele își exprimă dorința ca, Consiliul de direcțiune (reunit în acea zi pentru prima oară dela congresul dela București) să voteze în unanimitate mulțumiri cordiale.

Cuvintele, cu propunerea președintelui, sunt aprobate cu aplauze unanime.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Secretarul general amintește delegașilor votul congresului dela București, prin care se ținde la organizarea, în fiecare țară a unei sărbători, ale cărei beneficii să se împartă jumătate F. I. D. A. C. și jumătate unei opere de binefacere din țara organizatoare.

După discuțiuni, la care au luat parte generalul Pontus (Belgia) Bailey (Statele-Unite), Jean Goy și Fontenaille (Franța), Colonelul Fred, W. Abbot (Anglia). Ruy Shiriley Pereira (Portugalia), Consiliul dă mandat președintelui de a face toate demersurile necesare pe lângă Guvernul Japonez pentru a obține afilierea la F. I. D. A. C., a societăților Mutilașilor și Vechilor Combatanți din Japonia.

Considerând că prosperitatea economică a țărilor angajate în luptă în 1914—1918, nu va ajunge la maximum decât după regularea tuturor datorilor de războiu.

Considerând că în momentul elaborării tratatului dela Versailles, nu s'a cerut Germaniei, în afară de oarecare clauze spe-

cială, decât plata pagubelor cauzate bunurilor și persoanelor cu excluderea rambursării cheltuelilor între aliați.

Considerând că asemenea regulă trebuie să fie observată între aliați

F. I. D. A. C. invită Guvernele țărilor interesate a găsi o bază de acord, inspirându-se dela principiile următoare :

1) Fiecare țară aliată ține în sarcina sa sumele pe care le-a putut avansa altor aliați pentru a face față obligațiilor războiului comun.

2) Fiecare țară aliată fiind astfel descărcată de datoria sa față de unul sau mai mulți creditori descarcă debitorul sau debitorii săi de suma cu care a fost descărcată.

3) In caz de aranjament al datoriei între țările aliate urmând regulile de mai sus, aliații vor putea după un acord între ei, să micșoreze creianța generală asupra țărilor ex-inamice cu o sumă echivalentă cu aceea care le-a fost remisă.

Secretarul general răspunde că dacă aceasta rezoluțiune n'a fost publicată, aceasta este din cauză că n'a fost votată regulamentul, prin apelul nominal al fiecărei națiuni, așa precum este regula la F. I. D. A. C.

Domnul Marcel Heraud ține să precizeze faptele următoare :

„Prezidam, zice el, ședința congresului când s'a discutat aceasta rezoluțiune. Ia a fost pusă la voturi, națiunile fiind chemate în ordinea alfabetică. Belgia a votat pentru adoptare. Statele Unite sau abținut și explicară aceasta abținere. Franța a votat pentru. Anglia declară că nu este de acord în ceea ce privește traducerea în englezește, a textului francez.

S'a hotărât atunci că după delegații englezi și francezi se vor pune de acord asupra traducerei, o nouă ședință să aibă loc pentru adoptarea definitivă a votului. Ori aceasta ședință n'a mai avut loc“.

Domnul Goy ține să precizeze în acest timp că textul francez a fost acceptat, la finele ședinței, cu unanimitate, afară de delegatul american cari s'a abținut.

Membrii Consiliului de direcțiune, prezenți la congresul dela București, întrebați în aceasta chestiune confirmă că cele amintite de Domnul Goy sunt exacte; și că votul regulat prin apelul nominal al națiunilor, n'a fost terminat.

La propunerea Domnilor Reisdorff și Marcel Heraud, Co-

lonelul Abbot acceptă a se pune în legătură cu Colonelul Iohn Brown pentru a obține o traducere engleză la care Domnul Jean Goy declară încrederea sa.

Domnul Jean Goy insistă ca, ori cum, textul francez al rezoluțiunii să fie publicat în revista din Ianuarie.

* * *

Colonelul Fred W. Abbot aduce la cunoștința Consiliului că va merge la Londra, pe mormântul soldatului necunoscut al Marei Britanie, în Duminica și Luni Paștelor 1929.

INȘTIINȚARE!

Se aduce la cunoștința camarazilor, ofițeri de rezervă că, dela 1 la 31 Martie 1929, va avea loc viza livretelor Md. E. 1 care se face la Cercurile de Recrutare.

Ofițerii de rezervă cari nu au asemenea livrete, sunt obligați ale cere dela corpul de trupă din care fac parte.

In caz când ofițerul nu știe din ce corp de trupă face parte, se va adresa Cercului de Recrutare care-i va da toate lămuririle.

— **Casierul U. O. R. Bihor** roagă pe toți camarazii cari n'au achitat cotizația pe anul 1927, 1928 și 1929, să binevoiască a le achita D-lui Cassier Ioan Barnaș Procurist Banca Marmorosch, Blank & Co. Suc. Oradea, căci sumele datorate vor fi date în debit la bancă și urmărite, plus cheltueli de incasare etc.

— **Se aduce** la cunoștința tuturor camarazilor din țară, cum că Secția Bihor, are de vânzare un număr restrâns de exemplare din Buletinele apărute până în prezent.

Se pot obține primele 5 numere sau contra ramburs pentru suma de 150 Lei, sau trimițându-se suma de 150 Lei D-lui Cassier Ioan Barnaș, Procurist — Banca Marmorosch, Blank & Co. S. A. Suc. Oradea — cu specificarea că este pentru buletinele deja apărute.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA
ROMÂNEASCĂ S.A. ORADEA*

BCU Cluj